TRST, torek
12. novembra 1957
Leto XIII. - Št. 269 (3804)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638, 93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.
MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Politično življenje prihaja zopet v svoj tir

Predsednik Gronchi na obisku v Turčiji KD osamljena v vprašanju reforme senata

Na sestanku načelnikov senatnih skupin ni prišlo do nikakega sporazuma v vprašanju quoruma za senatne volitve niti v vprašanju minimalnega števila senatorjev v posameznih deželah

(Od našega dopisnika)

RIM, 11. — Pod predsedstvom senatorja Moleja so se danes zbrali načelniki senatnih skupin, da bi se pogovorili o zakonskih načrtih, ki se nanašajo na reformo tistih določil, po katerih se ureja trajanje in način volitev senata. Taki načrti so štirje, kar kaže znatno zanimanje posameznih strank za to vprašanje. Čl. 1 vladnega zakonskega predloga, po katerem naj bi se doba senata znižala od šest na pet let, je bil pred nedavnim v senatni komisiji za notranje zadeve zavrnjen. Potem se je pa razpravljanje o tem načrtu prekinilo, ker je pri čl. 2 našel senator Ceschi nek ugovor, s katerim je lahko celo zavrl. Jutri pa se bo omenjena komisija spet sestala.

Med načelniki skupin ni prišlo do nikakega sporazuma, toda zopet se je izkazalo, da je večinska stranka tu izolirana. KD namreč zahteva, da bi se quorum za izvolitev senatorjev določil na 150.000, minimalno število senatorjev za deželo pa naj bi bilo devet namesto šest. Toda druge skupine vztrajajo pri quorumu 140.000 in pri dosedanjem deželnem koeficientu. Poudarja se namreč, da bi povečanje tega kvocienta imelo za posledico izvolitev nadaljnjih 12 senatorjev, od katerih bi jih bilo vsaj 9 KD.

Vprašanja dobe senata se pa niso niti dotaknili, pač pa so sklenili, naj o tem razpravlja kar senat sam. Ker pa je treba predložiti poročilo o raznih zakonskih načrtih, se bo stvar zavlekla, preden pride v razpravo v senat, še kakih deset dni. V tem času se bo pa že jasneje pokazalo stališče KD, bodisi na jutrišnjem sestanku komisije za notranje zadeve bodisi od predsednika vlade Zolija, ki bo v imenu vlade dal pojutrišnjem odgovor na interpelacije, ki so jih razni senatorji vložili v zvezi z nameravanim predčasnim razpustom senata.

Drugi teden v torek bo seja vlade, na kateri se bo razpravljalo tudi o ukrepih glede univerzitetnih profesorjev. Zoli je še napovedal, da hoče tudi urediti vprašanje agrarnih pogodb. V poslanski zbornici, ki bo začela delati jutri, je to vprašanje na drugem mestu v dnevnem redu in bi se torej moralo o njem pričeti govoriti že v sredo.

Danes se je sestalo vodstvo PSI, da pripravi nadaljevanje zasedanja centralnega komiteja. Vecchietti je poročal o svojem bivanju v Moskvi ob proslavi 40. obletnice oktobrske revolucije, potem pa je Nenni govoril, kako je z vprašanjem pridružitve «Unità Popolare». Večina v vodstvu se je izrekla proti zahtevi «U. Popolare», da se v centralni komite vključi kot član še kak njen predstavnik; pač pa naj bi bilo nekaj članov samo s posvetovalnim glasom. Odločil pa bo o tem sam centralni komite.

Centralni komite PSI se ne bo ukvarjal z vprašanjem nasledstva Di Vittoria, za katero še ni bilo nikake odločitve. S komunistične strani pa se vedno bolj vztrajno govori o poslancu Novelli. Glavni odbor CGIL se bo sestal čez dva ali tri tedne; medtem se bodo razne struje posvetovale.

Danes je zasedal tudi glavni odbor KD, toda to zasedanje je bilo zelo kratko, ker je bilo treba rešiti le nekatera vprašanja v zvezi s strankinim statutom. Niso se pa niti dotaknili vprašanja zavezništev po volitvah.

V krogih vodstva radikalne stranke so z zadovoljstvom sprejeli rezultate, do katerih je prišlo republikansko vodstvo. Ti dve stranki se namreč pogajata in neki radikalni predstavnik je danes izrazil upanje, da bo prišlo do sporazuma med njima.

A. P.

ANKARA, 11. — Ob 14.30 je na letališče Esenboga priletelo letalo, v katerem se je pripeljal predsednik italijanske republike Giovanni Gronchi. Medtem ko je letalo odletelo iz Rima v dežju in je imelo tudi večji del poti slabo vreme, ga je pa v Ankari dočakalo krasno vreme. Na letališču je Gronchija pričakal predsednik turške republike Dželal Bajar z vsemi člani vlade. Z Gronchijem je na obisku v Turčiji tudi zunanji minister Pella.

Po pregledu častne čete je Gronchi podal po televiziji izjavo, nakar sta se z Bajarjem skupaj v odprtem avtomobilu odpeljala v 20 km oddaljeno Ankaro. Ko se je nekoliko časa zadržal v svoji rezidenci, je Gronchi odšel v Ataturkov mavzolej, ob 18. uri pa je sprejel diplomatske predstavnike. Ob 20. uri je Bajar priredil večerjo, na kateri sta si oba predsednika izmenjala običajni zdravici.

DANES

Med novicami dneva o utrjevanju atlantske sredozemske solidarnosti z Gronchijevim obiskom v Turčiji, medtem ko poročajo iz Pariza o zelo resnih sporih med atlantskimi zavezniki s celinske Evrope na eni ter ZDA in Anglijo na drugi strani, in ko narašča vznemirjenje zaradi barantanja z arabskimi interesi mladega jordanskega kralja Huseina, je morda še najvažnejša vest, da je od včeraj povsem gotovo, da se mala psička Lajka ne bo vrnila iz sputnika II. na Zemljo. Zadnji obrok umetne hrane je bil — strup.

Verjetno se bodo v Ameriki oddahnili: vendarle niso v ZSSR tako daleč, da bi mogli s svojih satelitov spuščati na poljubno točko Zemlje tudi bolj nevarne predmete, kot je poskusna živalica... Morda jih bodo pri tem motile nekatere protislovne vesti in domneve, kaj se za njimi skriva, češ: morda pa le niso hoteli pokazati vsega, kar znajo...

No, po drugi strani pa imamo opravka tudi z osamljeno tolažbo portugalskega vsevednega nevernega profesorskega Tomaža: Rusija je prevarila ves svet, saj sta oba sputnika le propaganda. Seveda se je moralo zgoditi, da je to modrost pogrel znani fašistični zagrizenec v še bolj znani rubriki ponedeljskega popoldnevnika v Trstu. To je tisti, ki je pred šestnajstimi leti s podobnimi članki pošiljal vojake v smrt na rusko fronto, kjer po njegovem prepričanju možiki pač brez pušk lahko samo bežijo pred dučejevo tehniko. Blagor mu kot ubogim... Žalostno je pri vsem tem le to, da spada med one tržaške svetovalce, ki jim uspeva v teh tednih obnavljanje celo najbolj plesnive fašistične zakonodaje.

Zopet poplave v Padski delti

ROVIGO, 11. — V Padski delti je zopet nastal kritičen položaj. Obilno vodovje zaradi močnih nalivov, z druge strani pa visoka plima in končno še burja povzročajo za to tolikokrat prizadeto pokrajino ponovno hudo stisko in nevarnost.

V hudi nevarnosti je bila danes zvečer občina Portotolle, ki je po obsežnosti druga v Italiji: 27.000 ha z 22.000 prebivalci. Zaradi porušenja jezu v širini kakih 100 m je voda zalila okrog 6.000 ha obdelane zemlje, ogrožen pa je kraj Scardovari in izolirana je tudi vas Tolle. Otok Polesini Camerini je popolnoma preplavljen v višini poldrugega metra; gre za 2.500 ha in okrog 2000 prebivalcev. Od danes zvečer so Polesine Camerini, Tolle, Scardovari in Bonelli dosegljivi samo s čolni.

Podtajnik v notranjem ministrstvu Salizzoni z nekaterimi poslanci, dvema prefektoma ter drugimi funkcionarji je danes obiskal poplavljena področja. Popoldne je Salizzoni na prefekturi v Rovigu predsedoval sestanku tehnikov in odgovornih oblasti za pomoč. Sklenilo se je, naj tehniki ministrstva za javna dela napravijo vse, kar je mogoče, da se zaprejo dve vrzeli, koder vdira morska voda na poplavljeno področje. Nadalje naj se napravi vse mogoče, da voda ne preplavi krajev Tolle in Portotolle. Ukazano je že bilo, naj se zberejo v tem področju vsa potrebna sredstva, da bodo zaščitna dela napravljena v 36 urah. Iz Polesine Camerini so morale oditi ženske, otroci in bolniki, svetovalo pa se je, da tudi drugo prebivalstvo poplavljenih krajev zapusti svoje domove. V pokrajini Rovigo bodo delovala zbirna mesta, ki bodo poskrbela in pošiljala uboge ljudi, ki so morali zapustiti dom, v druge pokrajine.

Tudi iz mnogih drugih krajev v Italiji prihajajo vesti o slabem vremenu in škodi, ki je nastala zaradi naraslih voda.

PARIZ, 11. — Hude nevihte in snežni meteži so v soboto in nedeljo po južni Franciji prekinili številne železniške proge in ceste. V Nici je moralo 30 oseb zapustiti poplavljena stanovanja. Na Pirenejih je blokiranih kakih 60 avtomobilov in kamionov v snegu, zaradi katerega so tudi pretrgane vezi kakih 20 vasi blizu španske meje z ostalim svetom. Železniški promet med Pau in Toulosom je pretrgan.

Hruščev o miru

MOSKVA, 11. — Agencija Tass sporoča, da se je Hruščev sestal danes v Kremlju s predsednikom kitajske republike Maocetungom.

Moskovski radio pa je sporočil, da so številne delegacije, ki so prisostvovale proslavam 40. obletnice oktobrske revolucije, odpotovale sinoči v Leningrad.

Medtem pa poroča budimpeštanski radio, da bo med voditelji raznih komunističnih strank, ki so sedaj v Moskvi, v kratkem konferenca. Ob zaključku te konference bo objavljeno posebno poročilo. Radio pripominja, da je sestanek teh voditeljev z Vorošilovom, Hruščevom in Bulganinom priprava na to konferenco.

Kakor piše vzhodnonemški list «Vorwaerts», je Hruščev sinoči izjavil nekemu članu vzhodnonemške delegacije, da v Evropi ne bo vojne, razen če se Nemčija ne bo borila proti Sovjetski zvezi. Hruščev je to izjavil na sprejemu na čast nemški delegaciji. «Prepričani smo, je dejal, da ne bo vojne, razen če se Nemci ne bodo borili proti Sovjetski zvezi. Nemci predstavljajo edino silo v Evropi, ki bi lahko začela spopad. Naša prihodnost je odvisna predvsem od razvoja odnosov med našima dvema državama. Želimo, da bi se ti odnosi poglobili, zato da se zagotovi mir.»

—«»—

BEOGRAD, 11. — Na vrhu Lovčena so zgradili televizijsko anteno, visoko 14 m, ki bo pokrila južni del Jugoslavije tudi za italijanske televizijske programe.

Delo političnega odbora OZN

Kompromisna resolucija o atomskem žarčenju

Zaskrbljenost v zvezi z razpravo o razorožitvi, ki bo ta teden pred skupščino

NEW YORK, 11. — Politični odbor OZN je danes soglasno odobril kompromisno resolucijo o postopku, ki je potreben za učinkovito nadaljevanje in za pospešitev proučevanj, ki jih je začel znanstveni odbor OZN glede učinkov atomskega žarčenja na človeka in njegovo okolje.

Sprejeta resolucija vsebuje med drugim japonski predlog, na podlagi katerega bo glavni tajnik OZN sporazumno z znanstveno komisijo OZN proučil način za okrepitev nalog te komisije. Kompromisna resolucija, ki jo je predložilo 15 držav, je napravila konec polemiki, ki je nastala med češkoslovaškimi delegati (ki so zahtevali sklicanje mednarodnega znanstvenega kongresa o atomskem žarčenju) in zahodnimi državami, ki so poudarjale, da mora znanstveni odbor OZN nemudoma nadaljevati svoje delo.

Odobrena resolucija poziva vse države, naj še dalje sodelujejo in pošiljajo razpoložljive informacije znanstveni komisiji. Komisijo pa poziva, naj čim prej mogoče konča svoje poročilo, najpozneje pa do julija 1958.

Politični odbor je danes določil tudi vrstni red razpravljanja o vprašanjih, ki so na njegovem dnevnem redu. Vrstni red je sledeči: Koreja, Zahodna Nova Gvineja, Alžir, Ciper in miroljubna koeksistenca. Razprava o Koreji se bo začela jutri zjutraj in bo verjetno trajala dva ali tri dni.

V tem tednu pa se bo sestala glavna skupščina, da sprejme dokončna priporočila o razorožitvenih pogajanjih v ožjem krogu. Sklep, ki ga bo morala sprejeti skupščina, zelo zaskrblja svetovno javnost, ker se je enomesečno obravnavanje tega vprašanja na sedanjem zasedanju končalo s hudim razcepom, ki ogroža nadaljnje razgovore o razorožitvi. Kakor je znano, se je zahodnim državam posrečilo dobiti večino za svojo resolucijo v političnem odboru. Zaradi tega popolnoma zavračajo sleherni sovjetski predlog, kakor so ga sicer že prej.

25 mrtvih pri avtobusni nesreči

PARIZ, 11. — Po vesteh, ki so prispele v Pariz, je na otoku Réunion v Indijskem oceanu neki avtobus zdrknil v 50 metrov globok prepad. Pri nesreči je izgubilo življenje 25 potnikov, 13 pa jih je bilo ranjenih. Pripeljali so jih v bolnišnico.

Zasedanje mešanega odbora

Še vedno razprava o vprašanju šole

Nato pridejo na vrsto pritožbe

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 11. — Jugoslovansko-italijanski odbor za manjšinska vprašanja je nadaljeval danes razgovore o šolstvu. Sodeč po sedanji ekspeditivnosti se predvideva, da bo odbor končal delo še pred koncem tedna, verjetno v četrtek. Delo odbora poteka, kakor sta danes ponovno potrdila našemu dopisniku predsednika obeh delov odbora Vošnjak in dr. Pasquinelli, v prijateljskem in konstruktivnem ozračju. To je zelo pozitivno dejstvo, ki odpira perspektive za bodoče sestanke odbora, ki je stalni posvetovalni organ obeh vlad o vprašanjih, ki so v zvezi z izvajanjem posebnega statuta londonskega sporazuma. Glede na obsežnost in važnost snovi, ki spada v pristojnost odbora, bi bilo nerealno pričakovati že od sedanjega zasedanja neke velike rezultate. Potrebno je upoštevati, da je sedanje zasedanje dejansko prvo delovno zasedanje odbora, ker se je na prvem sestanku v Rimu odbor šele ustanovil. Zato je že samo dejstvo, da se je med člani odbora že na prvem delovnem zasedanju ustvarilo konstruktivno delovno ozračje in da se je doseglo soglasje o vrsti vprašnj, pomemben uspeh. Kot rezultat razgovorov bo odbor po končanem zasedanju predložil vladama konkretne predloge.

Člani odbora so izkoristili včerajšnjo nedeljo za skupen izlet na Oplenac in Arandjelovac v Šumadiji.

B. B.

Nove ameriške spletke na Srednjem vzhodu

Sirija zopet obtožuje Turčijo da kopiči čete na njeni meji

Turški predlog Izraelu za razdelitev Srednjega vzhoda na vplivna področja? - Egipt obtožuje kralja Huseina, da se sporazumeva z Izraelom in ZDA na škodo palestinskih beguncev - Demonstracije palestinskih študentov v Damasku proti Huseinu in ZDA

DAMASK, 11. — Sirska vlada se je sestala preteklo noč in ponovno nocoj, da razpravlja o večjih premikih turških čet proti sirski meji. Vojaški predstavnik je izjavil, da so zaradi teh premikov, kakršnih do sedaj še ni bilo, sirske čete sprejele vse potrebne ukrepe.

Medtem pa so študentje palestinskih šol v Damasku in študentje številnih drugih šol danes stavkali ter organizirali protestne demonstracije «proti zaroti, ki se pripravlja v Jordaniji za rešitev palestinskega vprašanja na škodo palestinskih beguncev». Demonstranti so vzklikali proti kralju Huseinu, proti jordanskemu zunanjemu ministru in proti Eisenhowerjevi doktrini.

Kairski radio in radio «Glas Arabcev» sta včeraj poročala o notranji krizi, ki spodkopava položaj kralja Huseina in njegove vlade. Obe radijski postaji sta poudarjali, da bodo zarote proti palestinskim beguncem, ki sedaj živijo v Jordaniji, doživele neuspeh, ker Arabci ne bodo nikoli dovolili rešitve, ki bi bila v korist Izraelu. Kakor znano, so v Kairu nedavno obtožili kralja Huseina, da se je pred dvema mesecema tajno sestal z izraelskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom, toda jordanske oblasti so te trditve zanikale. Kairski radio je tudi zatrdil, da je Jordanija sklenila sodelovati v gospodarski in «protiprevratni» komisiji bagdadskega pakta ter sprejeti Eisenhowerjevo doktrino.

List «Al Ahram» piše tudi, da jordanska vojska «odreka ubogljivost kraljevim ukazom in noče streljati na begunce ki se upirajo». Spričo resnosti položaja je kralj Husein po zatrjevanju omenjenega lista dal zamenjati nekatere enote redne jordanske vojske z beduinskimi četami, ki so mu fanatično zveste.

Ves egiptovski tisk piše o «izdajstvu kralja Huseina» in poudarja, da se je ta sporazumel z ameriškim ministrom za kmetijstvo Ezro Bensonom, ki je nedavno obiskal Aman in izraelske voditelje. Na podlagi tega sporazuma naj bi rešili vprašanje palestinskih beguncev na ta način, da bi na tisoče teh beguncev premestili v puščavska področja v južni Jordaniji, ki jih nadzorujejo beduinska plemena. Ta ukrep naj bi imel namen eliminirati sleherni odpor beguncev. Beduinska plemena so baje dobila velike zneske denarja, da «zadušijo upor beguncev».

V zvezi s sestankom med izraelskimi in jordanskimi voditelji v Nablusu sredi septembra pišejo listi, da so ameriški strokovnjaki prišli v Bagdad, da določijo kraje, kjer bodo v Iraku namestili palestinske begunce, ki naj bi jih zaposlili pri velikih javnih delih v dolini reke Eufrat. Egiptovski tisk piše tudi, da je jordanski minister za kmetijstvo spremljal ameriškega ministra Bensona v Izrael in bil z njim tri dni v Tel Avivu.

Dalje piše tisk o tajnem sporazumu med Izaelom in Jordanijo, na podlagi katerega naj Izrael prekine pogozdovanje demilitariziranega področja okoli Jeruzalema. Tisk pravi, da bo Izrael to pogozdovanje prekinil zaradi lepšega, a ga bo potem nadaljeval in Jordanija ne bo protestirala.

Poluradni list «Al Humhur» piše: «Kralj Husein je izbral pot izdajstva in imperialističnega hlapčevstva. On sam ima odgovornost za tragično usodo, ki visi nad njim.» «Al Chaab» pa piše: «Kralj Husein ima še malo časa, da se reši, če menja svojo politiko; le s tem bo ubežal usodi, ki ga čaka. Ura pravice je zelo blizu.»

Kakor poročajo iz Amana, se je tam sestalo danes 200 «delegatov» palestinskih beguncev v Jordaniji, katerih število znaša pol milijona. Zatrjujejo, da so ti delegati obsodili «protijordansko kampanjo» in da so izrekli pripravljenost sodelovati z jordansko vojsko pod vodstvom kralja Huseina. Ti delegati so izvolili Huseina za predsednika «stalnega kongresa palestinskih beguncev». Pozvali so egiptovske in sirske diplomate, naj obiščejo taborišča beguncev.

Verjetno se bo Husein skupno z ZDA in drugimi zahodnimi državami posluževal teh «delegatov» in «stalnega kongresa palestinskih beguncev» za nadaljevanje spletk proti Siriji.

Angleški in ameriški tisk že izkoriščata to priložnost in opozarjata «na nevarnost», da bi se zrušil sedanji režim. Tisk piše, da bi sprememba vlade v Jordaniji «lahko napravila iz te države novo Sirijo, ki bi bila odkrito sovražna Zahodu in pripravljena na sporazumevanje z Rusi. Je majhna država, toda kriza ni majhna». Ta tisk trdi, da bi bilo potrebno v prihodnjih tednih paziti na položaj v Jordaniji, ter pravi, da bi morala Jordanija «takoj protestirati v OZN».

Medtem je predstavnik turškega zunanjega ministrstva zanikal vesti, da je predsednik turške vlade Menderes poslal predsedniku izraelske vlade Ben Gurionu pismo s predlogom, naj se sklene sporazum o razdelitvi Srednjega vzhoda na tursko in izraelsko vplivno področje.

Egiptovski list «El Messa» je pred dnevi objavil posnetek omenjenega pisma, v katerem izreka Turčija pripravljenost pristati na to, da si Izrael zagotovi izhod v Sueški prekop in Akabski zaliv, če bi izraelska vlada priznala posest področja Hatai (okoli Aleksandrette) Turčiji. Turški predstavnik je izjavil, da omemba Hataia, ki je sestavni del turškega ozemlja od leta 1938, dokazuje lažnost trditev egiptovskega lista.

V Kairu pa se je danes zaključila konferenca osmih arabskih držav, ki so sklenile poenotiti svoj sistem propagande in ustanoviti skupen odbor za propagando v okviru Arabske lige. Edina država članica Arabske lige, ki se konference ni udeležila, je Jordanija. Zastopane so bile: Saudova Arabija, Libanon, Sirija, Egipt, Irak, Jemen, Libija in Sudan. Na konferenci so se izrekli tudi za okrepitev odnosov z drugimi državami afriške in azijske skupine in za sporazum o skupnih radijskih oddajah arabskih držav. Vprašanje ustanovitve informacijske agencije za arabske države pa so odložili na pozneje.

—«»—

Eisenhowerjeva posvetovanja

WASHINGTON, 11. — Predsednik Eisenhower je takoj ko je zapustil bolnišnico, kamor je bil šel v soboto na splošen pregled, sprejel državnega tajnika za obrambo in podtajnika Quarlesa. Razgovarjal se je z njima o vprašanju izstrelkov:

Bela hiša javlja, da Eisenhower ne bi imel v sredo tiskovne konference, ker bo odpotoval v Oklahoma City, kjer bo imel svoj drugi propagandni govor, da dvigne moralo ameriškega ljudstva. Jutri se bo Eisenhower udeležil izredne seje državnega sveta za varnost.

Theodore von Karmann, ki je svetovalec za izstrelke v NATO, je izjavil: «Prepričan sem, da bomo lahko imeli medcelinsko balistično raketo že leta 1960. Ne verjamem, da bodo Sovjetska zveza imela svojo pred tem rokom.»

Walter Dornberg, ki je eden izmed voditeljev družbe za aeronavtične naprave «Bell Aircraft» in ki je med drugo svetovno vojno vodil izdelovanje nemških «V-2», je izjavil, da ameriški program za medcelinsko raketo v redu napreduje. «Mislim, je dejal, da bi se ta program prav lahko nekoliko pospešil. Sovjeti niso toliko pred nami, da jih ne bi bilo mogoče doseči.»

Strokovnjak za astrofiziko na univerzi v Marylandu Fred Singer pa je izjavil, da so Sovjeti morda, kar se tiče pogonskih naprav, za nekaj tednov ali nekaj mesecev pred ZDA. «Toda, je dodal, kar se tiče zelo važnega problema usmerjevanja in zopetnega povratka v atmosfero, so morda Američani pred njimi.»

Bivši ameriški predsednik Truman pa je na današnji proslavi premirja v letu 1918 izjavil, da so bili ameriški znanstveniki, ki delajo za obrambo, prisiljeni zapustiti svoje delovno mesto v mnogih primerih zaradi obrekovanja proti njim. «Odstopili so, ali pa so jih zaposlili v šolah ali drugje, je dejal Truman. In to je eden glavnih vzrokov, zaradi katerih smo zaostali za Rusi, kar se tiče umetnih satelitov.»

Lajka je morala poginiti potem ko je sputnik umolknil

V soboto so še slišali utripe njenega srca - Bulganin izjavlja, da so sedaj na vrsti ZDA, da izstrelijo svoj satelit - V SZ pripravljajo satelit, ki bo črpal sončno energijo za svoje baterije

MOSKVA, 11. — Na sprejemu, ki je bil nocoj v švedskem veleposlaništvu ob priliki rojstnega dne švedskega kralja, sta maršal Bulganin in eden največjih sovjetskih znanstvenikov odgovarjala na vprašanja v zvezi z usodo Lajke. Maršal Bulganin je izjavil, da je Lajka «bila še živa, ko so včeraj dobili zadnje informacije». Ravnatelj fizičnega zavoda v SZ prof. Skobelcin pa je izjavil: «Ob tej uri je pes gotovo že poginil.»

Bulganin je dodal, da so sovjetski znanstveniki dobili včeraj informacije o utripanju srca in o krvnem pritisku Lajke. Na vprašanje, čemu ni tega omenilo sinočnje sporočilo, je Bulganin odgovoril: «Ne objavljamo vsega v sporočilih. Nočemo delati preveč hrupa okoli psa.» Na vprašanje, ali obstajajo načrti za povratek Lajke na Zemljo, je Bulganin izjavil, da je «to preveč tehnično vprašanje» in da o tem nič ne ve.

Glede izstrelitve drugih satelitov, je Bulganin pozval Američane, naj sedaj izstrelijo oni enega, in je dodal, da je sedaj vrsta na njih. Vendar pa je nejasno omenil, da bodo v Sovjetski zvezi izstrelili še druge satelite. Kar se tiče morebitnih potovanj na Luno, je Bulganin v šali izjavil, da je dobil več pisem prostovoljcev, ki so pripravljeni na tako potovanje. Med temi sta tudi dve mladi Američanki, ki imata ena 23 druga pa 24 let.

Prof. Skobelcin pa je v zvezi z Lajko izjavil: «Menim, da je poginila. Ne vem točno, toda ob tej uri bi moral pes že poginiti.» Glede možnosti povratka Lajke na Zemljo je znanstvenik izjavil, da gre za povsem drugačno vprašanje in da po njegovem mnenju ni nobenega načina, da bi se Lajka vrnila.

Na pripombo nekega novinarja, da so pričakovali, da bi aparati v tako velikem satelitu, kakor je drugi sputnik, delovali več časa, je Skobelcin izjavil: «Menim, da sedem dni zadostuje, da se dobijo te vrste informacij. Gre za zelo težavno in zapleteno zadevo».

Bulganin pa je izjavil, da so baterije v drugem sputniku trajale en sam teden, medtem ko so baterije v prvem sputniku trajale tri tedne, zaradi tega, ker vsebuje drugi satelit mnogo večje število znanstvenih instrumentov in je zaradi tega izčrpal bolj naglo svoje energijske vire.

Kakor znano, je moskovski radio objavil sinoči izredno sporočilo, v katerem je javil, da je sputnik št. 2 utihnil, ker se je izčrpala energija baterij, ki so služile za radijske oddajnike.

Še danes je glasilo danske komunistične stranke «Ny Dag» pisalo, da se je v Moskvi razširilo mnenje, da je Lajka pristala na sovjetskem ozemlju in da jo iščejo. List pa dodaja, da se mnogi bojijo, da je pes poginil po pristanku na Zemljo, ali pa da bo poginil, če ga kmalu ne bodo našli. Po nocojšnjih izjavah znanstvenika Skobelcina pa se povratek Lajke na Zemljo zdi neverjeten.

Nocoj je moskovski radio poročal, da bo do jutri zjutraj ob 4 veliki sputnik napravil 124 krogov okoli Zemlje, medtem ko bo prvi sputnik napravil 576 krogov, njegova raketa pa 579 krogov. Tudi drugi satelit opazujejo sedaj z optičnimi sredstvi. V svojem včerajšnjem poročilu je moskovski radio poudarjal, da je laboratorij v drugem satelitu poslal na Zemljo mnogo dragocenih podatkov. Poslal je podatke o intenzivnosti sončnih žarkov, o kratkovalovnih ultravioletnih in rentgenskih žarkih, o sončnem spektru, o kozmičnih žarkih, o razširjenih radijskih valovih, o gibanju temperature, jakosti pritiska itd. Zbrane podatke zdaj proučujejo v znanstvenih laboratorijih in v kratkem bo javnost poučena o dognanjih.

Današnja «Pravda» pa piše, da pripravljajo sovjetski znanstveniki satelit, ki bo lahko krožil okoli Zemlje za nedoločen čas ter črpal sončno energijo za baterije v oddajnih aparatih. V danski prestolnici Kopenhagnu pa so danes prikazovali sovjetski film o sputniku. Film prikazuje med drugim izstrelitev rakete s psom. Ko je raketa bila sto kilometrov visoko, je avtomatični aparat za snemanje filmal živali, ki se je «prosto» premikala v svoji kabini zaradi pomanjkanja težnosti.

Ravnatelj ameriškega načrta «Vanguard» John Hagen je danes izjavil, da v ZDA skušajo dešifrirati sporočila, ki so jih dobili od sputnika št. 2. Toda te znake je zelo težko dešifrirati in je potrebno delati številne poizkuse.

Hagen je dalje izjavil, da strokovnjaki ameriške mornarice in letalstva že dolgo proučujejo vprašanje o obnašanju človeka v visokih plasteh atmosfere, dodal pa je, da sedaj ni nobenega določenega in koordiniranega načrta, in je pripomnil, da bo nekega dne krožil okoli Zemlje tudi ameriški satelit majhnega obsega z živim bitjem. V prvem satelitu bo verjetno glodalec. Velikost satelita bo med velikostjo poizkusnega satelita ameriške mornarice (5 funtov), in velikostjo dokončnega satelita (21 funtov). Kar se tiče človeške posadke v satelitih, pa je Hagen izjavil, da je treba prej rešiti vprašanje povratka na Zemljo.

Kar se tiče izstrelitve rakete na Luno, pa je ravnatelj astronomskega observatorija dunajske univerze prof. Hopmann izjavil, da bi izstrelitev take rakete imela popoln znanstveni smisel samo ob sodelovanju SZ in ZDA. Letenje rakete na Luno, je dejal znanstvenik, bi morali slediti s teleskopi ob sodelovanju astronomskih observatorijev vseh držav. Dodal je, da je polet na Luno lahko že sedaj mogoč. Znanstvenik je tudi izjavil, da so podatki, ki so jih dobili z drugim satelitom, ogromne važnosti za znanost. Profesor je dalje izjavil, da na sovjetskem ozemlju opazuje oba satelita sedaj okoli 2.000 mož na različnih krajih in da so Rusi rešili tudi vprašanje orientiranja rakete na podlagi zvezd s pomočjo celic, ki so občutljive za svetlobo.

—«»—

Sestanek parlamentarnih delegatov NATO

Atlantske zaveznike razjedajo politična in vojaška nasprotja

Huda kritika glavnega štaba in vojaškega odbora NATO, predvsem pa britanske obrambne politike - Norstadov «ščit» in «kriza zaupanja»

PARIZ, 11. — V Parizu se je danes začela konferenca parlamentarnih delegatov držav NATO, ki bo trajala ves teden. Zasedanju je bilo predloženo poročilo vojaškega odbora, ki sta ga pripravila belgijski delegat Gilson in holandski general Calmeyer. Poročilo kritizira pomanjkanje sporazuma med državami članicami NATO glede koncepcije skupne obrambe ter opozarja na nevarnost, da bi se kontinentalne države utegnile «še bolj odtegniti zavezništvu», če se to nesoglasje ne odpravi.

Oba poročevalca poudarjata, da se kopenske sile atlantske organizacije praktično razhajajo, ter kritizira direktive glavnega štaba kot nezadostne. Resolucija obsoja pretirano zaupanje v atomsko orožje in strateško zamisel množičnih represalij za «zaščito Zahodne Evrope pred morebitnim sovjetskim napadom ter zahteva temeljito revizijo atlantskega zavezništva.

«Uvedba taktičnega atomskega orožja, bodisi na strani držav NATO kakor na strani potencialnega sovražnika, pravi poročilo, je postavila vse glavne države pred potrebo da upoštevajo reorganizacijo svojih kopenskih sil; to reorganizacijo pa sta glavni štab NATO in vojaški odbor vodila na neprimeren način. Neizbežni rezultat je bil, da je vsaka država šla po svoji poti in da se sedaj ustanavlja toliko vrst divizij kolikor je držav NATO. Ta različna organizacija terja različno taktično in logistično opremo. Kar se tiče strukture kopenskih sil NATO, je treba na žalost priznati, da te gredo po poti gotovega razkroja, ki ga je treba za vsako ceno ustaviti.»

«Clanice NATO kontinentalnega področja se ne čutijo zadostno zaščitene z jedrskim strateškim orožjem, ki ni na razpolago niti za te posamezne države niti za atlantsko skupnost in ki je kakor dvorezen nož, ker ustvarja nevarnost uničenja za tistega, ki se z njim brani in tistega, ki izvrši napad.»

Poročilo obsoja tudi dejstvo, da NATO in njeni najvažnejši organi niso dali nobenih pojasnil, ter zahteva, naj vojaški voditelji podajo informacije predstavnikom posameznih parlamentov, ker kratka poročila glavnega štaba ne zadostujejo.

Poročilo kritizira med drugim novo britansko obrambno politiko, ki temelji v vedno večji meri na jedrskem orožju. General Calmeyer je danes v vojaškem odboru konference izjavil, da je angleški sklep prišel «kakor atomska bomba» za številne države kontinentalne Evrope. Kritiziral je Veliko Britanijo, da se ni posvetovala in da ni še prej obvestila NATO. General je dodal, da nesporazumi med članicami NATO predstavljajo še eno nevarnost več za atlantsko enotnost.

O tem poročilu bodo pozneje razpravljali na plenarni seji konference.

Med raznimi govorniki je francoski delegat Piette predlagal, naj se imenuje evropski upravnik za vse, kar se tiče usmerjevalnih naprav.

Na sestanku političnega odbora konference parlamentarcev NATO pa je bivši angleški laburistični minister De Freitas predložil poročilo, v katerem izjavlja, da NATO ne bo popolnoma učinkovita kot sredstvo proti napadu, če bodo med njenimi članicami obstajala nasprotja političnega značaja. De Freitas pravi, da «prehod od zavezništva v skupnost ne bo mogoča, dokler bodo ZDA stalno postavljene pred politična nasprotja med trinajstimi evropskimi državami zavezništva.»

Na koncu poziva De Freitas zahodne države, naj «se sestanejo z afriško - azijskimi voditelji in skušajo odvzeti Sovjetski zvezi pobudo v mednarodnih zadevah».

Vrhovni poveljnik NATO general Norstad pa je danes v Cincinatiju ponovil to, kar je prejšnji teden izjavil predsednik Eisenhower, da ima hkrati Zahod letalsko in atomsko prednost nad Sovjetsko zvezo. Dodal je, da bo ta prednost skupno z zahodnim pasom letalskih, pomorskih in kopenskih oporišč po vsem svetu določila vojaško ravnotežje v prihodnjih letih. Dodal je, da «bomo v prihodnjih petih letih videli razvoj vojaške moči, bodisi zahodne kakor sovjetske, ki bo temeljila vedno bolj na jedrski moči».

Zatem je Norstad izjavil, da temelji «varnost zahodne Evrope na ameriškem strateškem letalstvu in na «ščitu», ki ga sestavljajo sile NATO». O vojaških silah NATO je dejal, da imajo trojno nalogo:

1. Držati demarkacijsko črto med Vzhodom in Zahodom v primeru napada, dokler ne bo zahodno zavezništvo lahko nudilo splošnega močnega napora.
2. «Ščit» NATO mora biti dovolj močan, da prisili morebitnega napadalca na umik.
3. Zahodne čete morajo biti pripravljene, da so lahko kos «omejenim krajevnim napadom». V pomanjkanju tega bi Zahod lahko bil žrtev cele vrste majhnih napadov, ki bi ga razcepili.

Glede sovjetskega satelita je Norstad izjavil, da je vsekakor «zaskrbljujoče» dejstvo, da se umetni sateliti «ne delajo v Detroitu pač pa v Moskvi». Pripomnil pa je, da po njegovem mnenju ni pojav satelitov «nikakor od danes do jutri menjal obličja vsemirja». Na koncu je dejal, da ne verjame, da je Zahod nenadoma zapadel v tehnološko krizo pač pa, da gre za krizo zaupanja.

V Hamburgu zmagali socialdemokrati

HAMBURG, 11. — Socialdemokratska stranka je dosegla veliko zmago na volitvah za nov deželni parlament v Hamburgu. Dobila je 53,9 odstotkov vseh glasov. Demokristjanska stranka je dobila šele 33,3 odstotkov, liberalna stranka pa samo 8,6 odstotkov.

Od 120 poslancev za hamburško zbornico so jih socialdemokrati dobili 68, t. j. absolutno večino. Demokristjanska stranka je dobila 41 poslancev liberalci pa 11.

Vseh drugih pet manjših strank pa je izginilo, ker niso dobile niti 5 odstotkov vseh veljavnih glasov. Izginila je tudi nemška stranka, ki je prej bila v vladi, ki so jo vodili demokristjani. Ta stranka je na včerajšnjih volitvah v Hamburgu v primeri s političnimi volitvami v septembru zgubila 100.000 glasov.

Pri volitvah leta 1953 je koalicija «hamburškega bloka» pod vodstvom demokristjanov dobila 50 odstotkov glasov, socialdemokrati pa 45,2 odstotkov.

Novi predsednik hamburškega senata Max Brauer, ki bo hkrati tudi župan tega svobodnega mesta, pripada k tisti struji socialdemokratov, ki namerava temeljito reorganizirati stranko, da napravi iz nje pravo ljudsko stranko. Zmaga socialdemokratov v Hamburgu jemlje bonnski vladi vsaj za sedaj dvotretjinsko večino v Bundesratu, ki je vladi potrebna za izglasovanje morebitnih zakonov ali sprememb sedanjih zakonov v zvezi z ustavo.

Max Brauer je izjavil, da čeprav bi socialdemokrati zaradi absolutne večine lahko vladali sami, nameravajo sodelovati s strankami, ki so pripravljene sodelovati. Ni še znano, ali bosta demokristjanska in liberalna stranka sprejeli ponudbo za sodelovanje.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 14,7, najnižja 10,7, zračni tlak 1005,5, veter severovzhodnik 8 km na uro, vlaga 73 odst., padavine 11,4 mm, morje mirno, temperatura morja 16,8.

Tržaški dnevnik

Danes, TOREK, 12. novembra
Martin, Soča
Sonce vzide ob 7.00 in zatone ob 16.38. Dolžina dneva 9.38. Luna vzide ob 21.06 in zatone ob 11.98.
Jutri, SREDA, 13. novembra
Stanislav, Nevenka

Sestanek pokrajinskih tajništev Krščanske demokracije

Protislovna stališča KD do vprašanja avtonomne dežele

Velike razlike med rezultati zadnjih razpravljanj in članom pokrajinskega predsednika prof. Gregorettija

Ustanovitev avtonomne dežele s posebnim statutom «Furlanija - Julijska krajina» je postala za tržaške demokristjane predmet, ki ga obravnavajo z «velikim zanimanjem». Ne mine teden dni, da ne bi demokristjani razpravljali o tem vprašanju. Danes v svojem glasilu, jutri na kakem svojem običajnem sestanku z vlačnimi predstavniki, nato pa na sestankih s svojimi strankarskimi kolegi iz sosednjih pokrajin, in zopet se pojavi kak članek v časnikih ali revijah, ki ga podpiše eden od tukajšnjih vplivnih predstavnikov KD.

Nedavno smo pisali o stališču, ki ga je zavzel demokristjanski predsednik tržaške pokrajine prof. Gregoretti. V članku, ki ga je napisal v reviji «Trieste», je prof. Gregoretti odločno obsodil vse tiste furlanske kroge, ki bi hoteli z deželno avtonomijo podrediti Trst in vse ostale kraje Videmu, napraviti iz svojega mesta glavno mesto dežele in izvoliti deželni svet tako, da bi imeli v njem absolutno večino poslancev. Ker pa je znano, da so to stališče zavzeli videmski demokristjanski poslanci v svojem zakonskem osnutku za ustanovitev avtonomne dežele, ki so ga predložili poslanski zbornici, je bilo očitno, da je bil Gregorettijev napad namenjen prav njegovim videmskim kolegom. Sicer pa stališča videmskih demokristjanov ne odobravajo niti njihovi demokristjanski kolegi desnega brega Tilmenta, in sicer s področja Pordenona, ki zahtevajo ustanovitev pordenonske pokrajine in šele nato avtonomno deželo, sestavljeno iz štirih in ne iz sedanjih treh pokrajin.

V vseh tržaških političnih krogih in tudi med samimi demokristjani menijo, da predstavljajo sedaj največjo oviro za ustanovitev avtonomne dežele videmski demokristjani, ki postavljajo nemogoče in za Trst nesprejemljive zahteve. Zakonska osnutka federacij KPI in PSI sta mnogo bližja zahtevam tržaške KD kot pa osnutek videmske KD. Zato se je tudi svoj čas ustvarila neke vrste fronta med tržaškimi in pordenonskimi demokristjani.

Sedaj pa smo zvedeli, da so se v preteklih dneh sestali v Trstu predstavniki tržaškega, goriškega in videmskega pokrajinskega tajništva KD. Na tem sestanku naj bi nadaljevali obravnavo vprašanja deželne avtonomije, ki so jo svoj čas začeli. Obenem pa poročajo, da so se sporazumeli, da bodo nadaljevali s koordinirano akcijo o vseh vprašanjih, ki zanimajo vse tri pokrajine. Med tem stališčem in med pisanjem pokrajinskega predsednika je velika razlika. Ne moremo razumeti, kako je mogoče, da se predstavniki tajništev KD treh pokrajin tako «lepo razumejo» in da bodo «nadaljevali s koordinirano akcijo o vseh vprašanjih, ki zanimajo tri pokrajine», ko je vendar znano, da so bili prav tržaški demokristjani tisti, ki so podprli pordenonske demokristjanske poslance, da so predložili poslanski zbornici svoj zakonski osnutek, ki se v bistvenih vprašanjih razlikuje od osnutka videmskih poslancev KD in ko je prof. Gregoretti tako odkrito obsodil egoizem videmske KD. Sicer pa od tržaških demokristjanov lahko pričakujemo vsakovrstne akrobacije in ni izključeno, da bodo tudi glede tega tako važnega vprašanja za naše mesto popustili in žrtvovali koristi tržaškega gospodarstva na oltar strankinih interesov.

—«»—

Odhod «Toscane« v Avstralijo

Ob 12.40 so na krovu potniške motorne ladje «Toscana» včeraj odpotovali v Avstralijo avstrijski in drugi izseljenci. Tokrat se na ladjo ni vkrcal niti en tržaški izseljenec. Ladja bi morala odpluti nekaj pred poldnem, toda morali so odhod preložiti, ker so se pripeljali avstrijski izseljenci z vlakom šele ob 11. uri namesto ob 7. uri, kot je bilo določeno.

Na ladjo se je vkrcalo okrog štiri sto oseb, med katerimi je polovica Avstrijcev, polovica pa beguncev, povečini iz Madžarske. Ladja se bo ustavila še v Pireju, kjer se bo na njo vkrcalo 374 grških delavcev. V Avstralijo bo potniška ladja priplula 21. decembra in bo izseljence izkrcala v pristaniščih Fremantle, Melbourne in Sidney.

Dopoldne je na krovu ladje «Evropa» odpotovalo iz pristanišča 58 italijanskih delavcev, ki so se v okviru organizacije CIME izselili v Južno Afriko.

—«»—

Za znižanje delovnega urnika železarjev

V Rimu so se začela 5. t. m. pogajanja za znižanje delovnega urnika ob enakih prejemkih za delavce železarske stroke.

Predstavniki industrijcev so se dotaknili le tehnično - ekonomske plati tega vprašanja in niso dali nobenega konkretnega predloga glede sindikalnih zahtev. Kaže pa, da bi sprejeli znižanje delovnega urnika, toda le v zelo skromni meri.

Sindikalne organizacije so soglasno poudarile svojo zahtevo po uvedbi 40-urnega tedenskega urnika, ki naj bi ga dosegli postopoma. Predstavniki delodajalcev so izjavili, da morejo prej obvestiti industrialce o konkretnih zahtevah sindikalnih organizacij. Zaradi tega se bodo pogajanja ponovno začela 19. novembra.

—«»—

Občinski svetovalci KPI pri komisarju Mattucciju

Včeraj je prefekturni komisar tržaške občine Mattucci sprejel skupino bivših občinskih svetovalcev KPI, ki so izrazili nezadovoljstvo nad predvidenim povišanjem tarif Acegat. Po mnenju teh svetovalcev je treba urediti primanjkljaj občinskih podjetij s prispevkom iz conskega proračuna. Svetovalci bodo intervenirali tudi pri vladnem generalnem komisarju.

—«»—

Zborovanje odporniškega gibanja v Rimu

Vsedržavno združenje italijanskih partizanov in vsedržavno združenje italijanskih protifašističnih političnih preganjancev sporočata, da bosta organizirala potovanje v Rim s posebnim vlakom ob velikem zborovanju uporniškega gibanja, ki bo 24. t. m. v Rimu.

Vlak bo odpotoval iz Trsta 23. t. m., ob 19. uri. Iz Rima pa bo vlak odpotoval na dan zborovanja ob 24. uri. Potovanje stane 4.600 lir. Za vpis naj se interesenti zglasijo na sedežu obeh združenj v Ul. Canova št. 25.

—«»—

Javna diskusija socialistične mladine

Pokrajinska mladinska komisija PSI priredi jutri v okviru priprav za prvi pokrajinski shod javno diskusijo o temi: «IRI kot sredstvo za gospodarski razvoj». Od tej priliki je neki socialistični mladinec iz velike tovarne tajniku FIOM vsoto denarja, ki so zbrali mladi socialisti, včlanjeni v CGIL, in simpatizerji zato, da bi FIOM lažje nadaljevala borbo v zaščito kovinarjev.

—«»—

Proslava okt. revolucije v kinodvorani «Arcobaleno»

V nedeljo je bila v kinodvorani «Arcobaleno» proslava 40. obletnice oktobrske revolucije. Predsedoval je bivši občinski svetovalec KPI Antonio Juraga, spominski govor pa je imel poslanec Boldrini, ki je odlikovan z zlato medaljo odporniškega gibanja.

—«»—

Imenovanje profesorjev

Šolsko skrbništvo v Trstu sporoča, da so bila objavljena 8. t. m. na oglasni deski skrbništva imenovanja poverjenih in nadomestnih mest na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom za šolsko leto 1957-1958.

Gradnja stanovanjskega naselja «Sv. Sergij»

20. novembra položitev prvega temeljnega kamna

Doslej je na razpolago 3.200.000.000 lir, s katerimi bodo lahko zgradili okoli 1.200 stanovanj

Iz Rima se je zvedelo, da bo minister za javna dela Togni prispel v drugi polovici tega meseca v naše mesto (zdi se 20. novembra) na svečano položitev prvega temeljnega kamna novega avtonomnega stanovanjskega naselja «Sv. Sergij» na področju industrijskega pristanišča v Žavljah. Kot smo že svoj čas poročali, je bila preteklega oktobra podpisana na ministrstvu za javna dela v Rimu konvencija za «začetek zidanja tega novega velikega naselja, kjer bodo v nekaj letih sezidali več tisoč ljudskih stanovanj, stanovanj za begunce in stanovanja INA-Casa».

Sicer pa so pripravljalna dela na omenjenem področju že v teku, zlasti glede ureditve zemljišča, nekaterih glavnih cest itd.. Kljub temu pa bo treba še mnogo narediti predvsem na področju javnih del in dobave javnih uslug. To delo seveda pripada tržaški občini, ki je že pripravila ustrezen načrt in proračun. Samo občina bo za ta dela porabila skupno z vrednostjo zemljišč, ki jih je odstopila za gradnjo stanovanj za brezdomce, okrog 800 milijonov lir. Za zidanje stanovanj je ministrstvo za javna dela do sedaj nakazalo 1 milijardi 500 milijonov lir, uprava INA-Casa je nakazala 1 milijardo lir, vladni komisariat 700 milijonov lir, od katerih 400 milijonov za stanovanja za begunce. Iz tega sledi, da je že sedaj na razpolago 3 milijarde 200 milijonov lir za zidanje stanovanj v novem naselju. Predvidevajo, da bodo samo s tem denarjem sezidali 5.800 legalnih stanovanjskih prostorov, kar pomeni približno 1.200 stanovanj.

Gradnja naselja «Sv. Sergij» je brez dvoma velikega pomena za postopno rešitev velike stanovanjske stiske. Obenem pa ne smemo pozabiti, da bodo z zidanjem vseh teh novih stanovanjskih hiš za več let zaposleni zidarski delavci in številna obrtniška ter industrijska podjetja. Če bo šlo vse po sreči, bodo res začeli zidati to novo naselje, kjer bodo v glavnem osredotočili zidanje vseh ljudskih stanovanj

Stanovanjsko vprašanje je v Trstu kljub številnim gradnjam še vedno resno, kar dokazujejo zlasti številni stanovanjski izgoni ljudi, ki nimajo sredstev, da bi si priskrbeli drugo stanovanje. — Med drugimi je bil v soboto žrtev prisilnega sodnega izgona tudi vojni invalid Ferruccio Fabian, ki so ga vrgli iz stanovanja v Stramarju št. 891. Fabian je nato odpeljal pohištvo s kamionom na Trg Unità, kot vidimo na gornji sliki. Zaprosil je nato za sprejem pri občinskem komisarju Mattucciju, toda sprejel ga je občinski tajnik. Ta ga je napotil na odborništvo za delo in «socialno skrbstvo v Ul. Martiri della Libertà št. 2, kjer so mu obljubili, da se bodo za stvar zavzeli ter so mu svetovali, naj shrani začas pohištvo v kakšno skladišče, kar je Fabian tudi storil. Rekli so mu tudi, naj se vrne k njim v torek. Prepričani smo, da bo omenjeni urad poskrbel za Fabianovo nastanitev, zlasti ker gre za vojnega invalida, ki zato lahko še bolj upravičeno kot drugi zahteva, da se z njim človeško ravna

Svetlo telo ni «sputnik II»

Tudi včeraj so številni Tržačani videli v smeri proti jugu zelo svetlo točko, ki na prvi pogled ni bila podobna nobeni zvezdi. Mnogi so mislili, da gre za ruski «sputnik II», vendar pa so se zmotili, kot je včeraj pojasnil ravnatelj tržaškega astronomskega observatorija dr. Martin, ki je dejal, da gre za planet «Venero», ki je v tem času izredno svetel; stokrat svetlejši kot zvezde prve stopnje. Pojav bo trajal nekaj časa, saj bo planet vedno bolj svetel vse do 24. decembra.

MARTINOVANJE NA PROSEKU

Kdor ima na Proseku karkoli opraviti s sv. Martinom, je bil v nedeljo hudo zaskrbljen. Vreme je kazalo slabo, saj je lilo kot iz škafa, in če bi to vreme trajalo še en dan, zbogom sv. Martin.

Na srečo se je vreme spreobrnilo. Že zgodaj zjutraj so v vas prišli kramarji, ki so na «kržadi» postavili svoje stojnice, skupaj z njimi Furlani, ki so na križišču pred Dolenčevo gostilno začeli razkladati zaboje s pujski. Sejem se je začel. Pujski niso šli preveč v denar. Letos jim je cena precej visoka, saj gre od 6 do 9 tisoč lir za prašička do 15 kg. Toda okoli prašičkov je bila ves dan gneča. Prodajalci so vlekli zdaj tega zdaj onega iz zaboja in med cviljenjem nesrečne «žrtve» hvalili njegove odlike. Kmetje, ki so prišli iz bližnjih vasi, pa tudi iz Brega in Miljskih hribov, so strokovnjaško ogledovali in otipavali prašičke. Že, že, saj bi ga vzeli, a 8.000 lir za prašička... In mnogi so raje počakali do popoldneva v upanju, da jim bo cena padla.

Največji direndaj je bil seveda popoldne, pravzaprav proti večeru, ko so prišli na Prosek tudi meščani. Okoli kramarskih stojnic so se sukali otroci in piskali na vse mogoče piščalke, starejši so si ogledovali copate ali pa lonce, ki so jih kar po tleh razložili potujoči kramarji. Največ jih je prišlo seveda zato, ker je sv. Martin in ker je na Proseku tradicionalno martinovanje. Ko so obšli stojnice, so seveda zavili v to ali ono gostilno, kjer je bilo težko dobiti prostor. Dobro vino, domače klobase ali pa «pršut» so vsakomur teknili. Tudi osmice, ki so jih domačini odprli, so bile dobro obiskane, predvsem Puntarjeva, kjer se res niso imeli časa oddahniti.

Zvečer so Furlani naložili svoje neprodane prašičke na poltovornike, na stojnicah na «kržadi» pa so prižgali luči in še naprej ponujali svojo robo. Zdaj so prišli na račun prodajalci sladkarij, saj ni bilo fanta, ki ne bi kupil svojemu dekletu kos mandorlata. Tudi gostilne so se spet napolnile in iz osmic je odmevalo petje veselih družb. Ko so se ljudje pozno zvečer vračali v mesto, je marsikdo nosil s seboj štruklje in pa seveda lep spomin na veselo martinovanje.

Dolgotrajna borba kovinarjev

Jutri celodnevna stavka v CRDA in Tržaškem arzenalu

Številni sestanki sindikalnih aktivistov FIOM - Priprave za bližnji kongres Delavske zbornice CGIL

Včeraj zjutraj se je končala stavka v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu, ki je trajala od petka popoldne in je lepo uspela, ker je bila enotna in se je je delavstvo udeležilo skoraj stoodstotno. Danes popoldne pa bodo delavci v omenjenih obratih, na podlagi sklepa svojih sindikalnih organizacij, spet zapustili delo pred zaključkom rednega delovnega urnika: ob 15.30 v Tržaškem arzenalu, ob 16. uri pa v obratih CRDA. Redno bodo delali delavci prve, druge in tretje izmene ter nočna izmena. Jutri pa bo celodnevna stavka v vseh izmenah. Delo se bo torej začelo šele v četrtek zjutraj.

V okvir sindikalne borbe tržaških kovinarjev spada tudi sestanek članov izvršnih odborov raznih sindikalnih organizacij industrijske stroke, ki je bil včeraj na sindikalnem sedežu v Ul. Zonta 2. O sporu v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu pa bodo razpravljali tudi na seji izvršnega odbora Delavske zbornice CGIL, ki bo jutri ob 18.30.

Danes in jutri bo več sestankov sindikalnih aktivistov, ki jih organizira Zveza kovinarjev FIOM. Razpravljali bodo o razvoju spora v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu, o nadaljevanju in poostritvi borbe ter o bližnjem pokrajinskem kongresu Delavske zbornice CGIL. Omenimo naj še, da je vodstvo obratov CRDA odstranilo s stenskih časopisov sporočilo Zveze kovinarjev FIOM z navodili za stavko in s pripombami o stališču Confindustrie glede delavskih zahtev. Omenjeno vodstvo je izjavilo, da so bile v sporočilu Zveze kovinarjev žaljive besede za Confindustrio. Delavci so seveda ta ukrep vodstva sprejeli s pikrimi opazkami in živahno o tem razpravljali. Vsi so poudarili, da je treba nadaljevati in okrepiti sindikalno borbo, ker delodajalci nimajo tehtnih ugovorov in opravičil, s katerimi bi lahko pobijali zahteve in utemeljitve delavcev in sindikalnih organizacij. Confindustria namreč ponavlja stare in puhle fraze, ker ve, da je krivda na njeni strani in se dobro zaveda, da uživajo tržaški kovinarji vedno večje simpatije ter solidarnost delavcev drugih strok in vsega prebivalstva.

Azijska gripa

V nedeljo so prijavili 370 novih primerov azijske gripe. Zbolelo je 354 oseb v zasebnih stanovanjih, 5 beguncev in 1 vojak.

Včeraj dopoldne pa so prijavili 211 obolenj. Zbolelo je 140 zasebnikov, 72 oseb v raznih internatih, 7 beguncev in 2 vojaka.

Iz sodnih dvoran

Sodišče oprostilo zidarskega mojstra

Prizivno sodišče potrdilo obsodbo mladeničev iz Humina

Ali ima gradbenik pravico zidati večnadstropne stavbe? To vprašanje je moralo rešiti kazensko sodišče v vlogi prizivnega. Rešilo ga je s tem, da je popolnoma oprostilo gradbenika Maria Pollo iz Ul. Mazzini, ki je bil obtožen nezakonitega opravljanja inženirskega poklica, zaradi česar so ga na preturi obsodili maja meseca na 14.000 lir globe.

Prijavo proti gradbeniku je vložil inž. Giannini v imenu tržaške inženirske zbornice. Do tega pa je prišlo, ker je občinski tehnični urad javil zbornici, da je bilo izdano gradbeniku Polli dovoljenje za gradnjo 7-nadstropne hiše v Ul. Settefontane in da je isti mož že vložil drugo prošnjo za gradbeno dovoljenje za podobno hišo v isti ulici.

Inž. Giannini je ugotovil, da je Polla dokončal svoje študije v neki cesarsko kraljevi šoli v Avstriji in si s tem pridobil naslov «mauermeisterja», kar bi po naše bilo zidarski mojster. To šolo in naslov so italijanske oblasti priznale, zaradi česar se je Polla vpisal v poseben prehoden seznam za tako imenovane «periti edili». Po avstrijskem zakonu je «mauermeister» lahko zidal vsa poslopja razen poslopij monumentalnega značaja, velikih gledališč in podobno. Italijanski zakon se mnogo ne razlikuje od avstrijskega, vendar določa, da gradbeniki oziroma gradbeni delavci ne smejo zidati visoka poslopja s statičnimi elementi v železobetonski konstrukciji. Prav zaradi tega, ker bi brez železobetonskih konstrukcij Polla ne mogel zidati sedemnadstropne stavbe, za katere pa je vseeno napravil načrte, ki jih je tudi predložil v odobritev, je inž. Giannini vložil tožbo in dosegel, da so Pollo obsodili.

Toda Polla je imel dober argument za priziv. Tega je obrazložil tudi med prvo razpravo, a sodnik ga ni upošteval. Dejstvo je bilo namreč, da je za statične elemente novih stavb odgovarjal inženir Valentino Lenuzza in prav to je moža sedaj rešilo potrditev obsodbe.

Preds.: Corsi, tož.: Pascoli, zapisn.: Urbani, obramba: odvetnik Puecher.

* * *

Tržaško prizivno sodišče je potrdilo prvotno razsodbo sodišča v Tolmezzu, s katero sta bila 19-letni Mario Novelli in Armando Grillo, oba iz Humina, obsojena zaradi tatvine na 1 leto in 9 mesecev zapora ter na 12.000 lir globe oziroma na leto dni in 2 meseca ter na 6.000 lir globe.

Sodišče je tedaj obsodilo za enako obtožbo tudi Maria Di Bernarda, ravno tako iz Humina, na 10 mesecev in 20 dni zapora ter na 6.000 lir globe, a ker mu je priznalo pogojnost brez vpisa v kazenski list, ni obtoženi čutil potrebe, da bi, kot sta storila Novelli in Grillo, proti razsodbi vložil priziv. S tem se je rešil plačila povečanih sodnih stroškov, ki jih bosta morala ostala dva poravnati.

Preds.: Roatti, tož.: Castellano, zapisn.: Parigi, obramba: odv. Amodeo.

—«»—

Nadaljevanje razprave proti Ricmanjcem

Danes zjutraj ob 9. uri se bo nadaljevala razprava proti 12 Ricmanjcem, ki se morajo zagovarjati zaradi obtožbe, da so 10. novembra 1954. leta z grožnjami preprečili učiteljici Odette Fontanotovi vstop v šolo in s tem začetek pouka na novoustanovljeni italijanski šoli v Ricmanjih.

Preteklo soboto so vsi obtoženi zanikali krivdo, sklicujoč se, da učiteljici ni nihče storil ničesar žalega in da ji niso niti preprečili vstopa v šolsko poslopje, temveč so samo protestirali proti šolskim organom, ki so dolgo časa ignorirali želje vaščanov, da bi za domače otroke odprli otroški vrtec in s tem starše rešili skrbi ekonomskega in tudi drugega značaja.

Danes bo sodišče zaslišalo učiteljico, dalje Libero Zulian, por. Masci, ki je dosegla, da so za njenega otroka in še za druge učence iz Loga in Boršta odprli italijansko šolo, ter dva policijska funkcionarja, ki sta vodila preiskavo. Morda bo sodišče sprejelo zahtevo obrambe za zaslišanje nekaterih prič, med katerimi bosta verjetno tudi dolinski župan in župnik.

—«»—

Zasedanje prizivnega porotnega sodišča

Danes bo začelo delovati tudi prizivno porotno sodišče. Predsedoval bo dr. Miele; tožilec, vsaj za današnjo razpravo, bo dr. Colotti, medtem ko bo zapisnikarsko delo vodil D'Andri.

Obtoženec je Guglielmo Secondo Bassi iz Moruzza pri Vidmu, katerega je videmsko porotno sodišče maja letos obsodilo zaradi umora Francesca Chitarra v Lazzaccu na 4 leta, 5 mesecev in 15 dni zapora.

Ostale prizivne razprave v tem mesecu bodo 15., 19., 22., 26., in 29.. Zadnji dve bosta v decembru, in sicer 3. in 10. Tega dne bodo končno le razpravljali o prizivu Marija Križmančiča, njegove žene in Antona Brajnika.

VI. občni zbor Društva slov. srednješolcev

Delovanje dijakov je treba bolj podpreti

Pozdravi predstavnikov raznih organizacij

V nedeljo zjutraj je bil v Gregorčičevi dvorani VI. občni zbor Društva slovenskih srednješolcev v Trstu, ki slavi že osem let delovanja med tukajšnjo dijaško mladino. Občnemu zboru so prisostvovali tudi predstavniki drugih kulturnih in gospodarskih organizacij na Tržaškem, ki so s svojo udeležbo poudarili važnost tega društva.

Predsedstvo zasedanja je prevzel Igor Kosmina, ki je po otvoritvi občnega zbora podal besedo dosedanjemu predsedniku Silviju Tavčarju, ki je v glavnih obrisih orisal društveno delovanje v preteklem letu ter izrekel nekaj kritik na račun neaktivnih članov. Članstvo bi moralo biti steber društva in treba bi bilo, da bi v društvu vsi celovali, kar je tudi dolžnost vsakega člana. Nadalje je omenil, da se profesorji premalo zanimajo za mladinsko delovanje, saj je društvo povabilo za predavanja 22 profesorjev, od katerih sta se odzvala le dva.

Iz tajniškega poročila, ki ga je nato podal Mario Ban, je razvidno, da je društvo kljub pomanjkljivostim aktivno in da je preseglo dejavnost večine drugih slovenskih prosvetnih društev na Tržaškem ter bi ga zato morali starejši bolj moralno in materialno podpreti.

Blagajniško poročilo je podal Živko Lupinc.

Potem so spregovorili prisotni predstavniki drugih organizacij; najprej je pozdravil dr. Fortunat Mikuletič v imenu SPZ in SGKZ, obenem pohvalil društvena poročila in kritiziral odnos starejših do mladine. Za Planinsko društvo je prinesel pozdrav prof. Zorko Jelinčič, ki je zaželel, da bi delovna manjšina v društvu aktivizirala tudi ostale; poudaril je nato potrebo, da naša mladina spoznava bližnji Kras, ki je poln naravnih lepot. Za SHLP je pozdravil Miro Kapelj, obenem je tudi svetoval srednješolcem, ki stanujejo po vaseh, naj pomagajo pri prosvetnem delu tamkajšnjih društev. V imenu Dijaške Matice je Marija Cesar zaželela srednješolcem še uspehov pri njihovem nadaljnjem delu.

Nato so sledile volitve odbora. Izvoljeni so bili: za predsednika Živko Lupinc, za tajnika Aleksander Corradetti, za blagajničarko pa Nivea Kuret.

B.

—«»—

Nesreča na delu

38-letni Evgen Jarc iz Strancana je včeraj med delom v Tržaškem arzenalu postal žrtev hude nesreče na delu, zaradi česar so ga morali sprejeti na nevrološkem oddelku naše bolnišnice s pridržano prognozo.

Delavec je bil zaposlen na neki ladji v popravilu, a sredi dela je padel z meter visokega stojala. Padec je bil prav neroden, še posebno ker je z glavo udaril ob kos železa.

Nezavestnemu Jarcu so delavci priskočili na pomoč in ga poslali v bolnišnico, kjer so zdravniki takoj spoznali, da je njegovo stanje precej resno.

Na delu se je ponesrečil tudi 41-letni Vincenzo Piras od Gornjega Sv. Ivana, katerega je podrl na tla debel in težak tram, ki je padel s štiri metre visokega zidarskega odra.

Pirasa so sprejeli na ortopedskem oddelku, kjer so zdravniki mnenja, da se bo moral zdraviti 4 ali v primeru kostnih poškodb tudi 40 dni.

Tudi Marcello Bressanutti iz Ul. D'Alviano je moral v bolnišnico, kjer je ostal na II. kirurškem oddelku. Med delom na parniku «Timavo» se je mož ranil in v bolnišnici so zdravniki predpisali naj ostane pod njihovim nadzorstvom 10 do 15 dni.

Policija aretirala žensko zaradi ponarejanja dokumentov

Ponaredila je obmejno propustnico, last nekega njenega znanca

V Trstu se je moralo sodišče pred kratkim ukvarjati s ponarejevalci potnih listov, katerim se je posrečilo hoditi nemoteno čez mejo in se vračati domov, pa čeprav zaradi nepoštene preteklosti ali pa tudi, ker so imeli kak neporavnan račun s pravico. Sedaj pa se je 44-letna Josipina Kovačič por. Mosetti iz Ul. Rigutti spomnila, da bi se dala ponarediti tudi propustnica, ki dovoljuje na podlagi Videmskega sporazuma prehod meje v obmejnem pasu. Ona je sicer imela propustnico, a jugoslovanski organi so ji jo odvzeli, ker je kršila predpise o prenašanju živil.

Ženski je bilo žal, da ni mogla onkraj meje kot številne njene znanke, vendar ni popustila, dokler ni prišla do druge propustnice.

Prišel je dan, ko je morala ženska dajati račun pred policijskimi organi. Poveljstvo letečega oddelka kvesture je namreč sumilo, da imata Mosettijeva in 34-letna Vincenza Debitonto por. Cesario iz Ul. S. Maurizio ponarejene propustnice. Mosettijevo so poklicali na zaslišanje, a ženska je odgovorila negativno. Preiskovalni organi so jo izpustili, vendar so iz previdnosti obvestili o zadevi organe vseh obmejnih prehodov. In 5. t. m. popoldne je Mosettijeva padla v past; v trenutku ko je izročila propustnico za žig, so jo karabinjerji pri Škofijah aretirali in jo še istega večera izročili agentom letečega oddelka.

Naslednjega dne se je začelo zaslišanje. Mosettijeva se je izgovarjala, da je dobila propustnico pred poldrugim mesecem. Sedela je namreč pred barom «Alabarda» v Ul. S. Maurizio, ko se ji je približal njen znanec Nino Battistella, ki je bil v njeno srečo precej vinjen. Mosettijeva je rekla, da je Battistella pozabil na mizi propustnico, katero je ona spravila z namenom, da jo vrne. Kasneje je Battistello tudi obvestila, da ima njegovo propustnico. Toda skesala se je in je sklenila, da jo bo uporabila zase. Z varekino je zbrisala Battistellove podatke in vpisala svoje. Vse je bilo v najlepšem redu, a vseeno se je bala čez mejo, ker je bila propustnica popolnoma nova. Toda njena znanka Debitontova ji je priskočila na pomoč in ji izročila strani 5. in 6. s štirimi žigi na vsaki strani. Strani ni bilo težko vtakniti v knjižico in po dolgem obotavljanju se je 5. t. m. opogumila in prišla na obmejni blok, kjer so jo aretirali.

Mossettijeva je vse to izjavila v teku dveh zaslišavanj. V prvem je namreč zamolčala zamenjavo listov. Toda Battistella, katerega so tudi zaslišali, jo je postavil na laž: izjavil je namreč, da ni nikoli uporabil propustnice in je tedaj tudi izrazil sum, da mu je ženska ukradla dokument, pri čemer je izrabila njegovo vinjenost, ki je precej pogosta, to je vsako soboto in nedeljo.

Te Battistellove izjave so prisilile Masettijevo, da je priznala krivdo in obenem omenila tudi Debitontovo. Ta pa je izginila in zabrisala vse sledove za seboj tako, da jo policija ni mogla izslediti. Vseeno pa so jo prijavili sodišču zaradi sodelovanja pri ponarejevanju javnega dokumenta. Mosettijevo pa so poslali v zapor

SNG v TRSTU

DANES 12. t. m. ob 20.30 v kino dvorani v Škednju

Jutri, 13. t. m. ob 20.30 v prosvetnem domu na Opčinah

JOSIP TAVČAR

Prihodnjo nedeljo

GLEDALIŠČA

VERDI

Prihodnjo soboto bo svečana otvoritev nove sezone 1957-1958 s predstavo Verdijeve opere «Trubadur». Sodelovali bodo Leyla Gencer, Dora Minarchi, Mario Filipeschi, Ettore Bastianini in Antonio Massaria.

Poleg zbora gledališča Verdi bo sodeloval tudi tržaški filharmonični orkester. Pri gledališki blagajni, ki bo danes odprta do 13. ure, načaljujejo razdeljevanje izkaznic za vse vrste abonmajev.

Včeraj so začeli prodajati vstopnice za proste sedeže.

Pri gledališki blagajni se nadaljuje razdeljevanje izkaznic za vse turnuse abonmajev.

TEATRO NUOVO

Danes ob 21. uri «Nadvojvoda» (Tragedija v Mayerlingu) G. A. Borgeseja. Izven abonmaja.

LJUDSKA PROSVETA

Pevski zbor prosvetnega društva «Igo Gruden» v Nabrežini obvešča vse sodelujoče, da je zbor pričel z rednimi vajami, ki bodo vsak torek in petek točno ob 21. uri v društveni dvorani. Vabimo vse, ki bi radi sodelovali v zboru, da se prijavijo.

Načelništvo

DAROVI IN PRISPEVKI

V spomin pok. Marija Sila daruje Nives Tomasi 500 lir za Dijaško Matico.

—«»—

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 10. in 11. novembra t. l. so se v Trstu rodili 4 otroci, umrlo je 16 oseb, poroke pa ni bilo nobene.

UMRLI SO: 67-letna Gisella Maria Bandel por. Zollia, 46-letna Giovanna Raicovich por. Aviani, 79-letni Giuseppe Degrassi, 72-letni Paride Bonacti, 67-letni Josip Korb, 77-letna Teresa Minisir vd. Bersin, 58-letni Matteo Romano Piani, 51-letna Paolina Coloni por. Copetti, 82-letni Antonio Cosulich, 75-letni Antonio Cattunar, 31-letni Giuseppe Viller, 74-letni Vide Antonio Daicic, 75-letni Goffredo Zennari, 70-letna Carmelina Zingarelli por. Di Piero, 94-letna Eugenia Tivoli vd. Levi, 68-letni Armando Tosoni.

NOČNA SLUŽBA LEKARN v novembru

Benussi, Ul. Cavana 11; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Picciola, Ul. Oriani 2; Pizzul-Cignola, Korzo 14; Ravasini, Trg Libertà 6; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Vernari, Trg Valmaura 10.

RADIO

TOREK, 12. novembra 1957

TRST POSTAJA A

11.30 Orkestra Cergoli in Pacchiori; 12.00 Predavanje: «Srečanje z belimi medvedi»; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Plesni orkester Bojana Adamiča; 13.30 Glasba po željah; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Schumann: Koncert za čelo in orkester v a-molu, op. 129; 18.30 Pisani balončki, radij ki tednik za najmlajše; 18.45 Trio Dave Brubeck; 18.55 Jugoslovanske narodne pesmi poje Andjelka Nežič; 19.15 Zdravniški vedež; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Obletnica tedna: «Kerenski in konec začasne revolucionarne vlade v Rusiji»; 21.15 Pri domačem ognjišču; 21.35 Janaček: Taras Bulba, rapsodija za orkester; 22.00 Italijansko-slovenski kulturni stiki skozi stoletja: «Baron Žiga Zois in doba njegovega mentorstva»; 22.15 Večerne melodije; 22.30 Odlomki iz nemških oper; 23.00 Franco Russo s svojim ansamblom.

TRST I.

11.45 Operna glasba; 12.10 Orkester Angelo Brigada; 18.00 Simfonični koncert; 21.00 Cesare Giulio Viola: «Nora druga», slušna igra v 3 dej.

KOPER

Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 16.30, 17.30, 19.15, 23.00.
Poročila v slovenščini: 7.30, 13.30, 15.00

5.00-6.15 Spored iz Ljubljane; 6.15 Jutranja glasba; 7.00 - 7.15 Spored iz Ljubljane; 7.15 Glasba za dobro jutro; 7.45 Jutranji koledar; 11.00 Otroški kotiček; 11.15 Igra pianistka Maša Bohinjec; 11.35 L. Delibes: Sylvia, balet; 13.40 Kmetijska univerza: Izboljšujmo močvirna zemljišča; 13.50 Torkov operni oder; 14.30 Okno v svet; 14.40 Znane filmske melodije; 15.25 Prirejene narodne pesmi iz raznih krajev izvaja Miroslav Cangalović z orkestrom radia Beograd; 15.40-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Od melodije do melodije; 18.00 Gledališka in filmska kronika; 18.10 Rimski-Korsakov: Seherezada, suita op. 35; 19.00 Pojeta Nilla Pizzi in Narciso Parigi; 19.30-22.15 Spored iz Ljubljane.

SLOVENIJA

327.1 m. 202.1 m. 212.4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00

5.00 Pisan glasbeni spored; 8.05 Pol ure za ljubitelje domačih pesmi in napevov; 8.35 Drobne orkestralne skladbe; 9.00 Zabavni mozaik; 9.30 Virtuozi na raznih instrumentih vam igrajo; 10.10 Nucia Bongiovanni in Leo Souris z zabavnim orkestrom; 10.30 Pol ure z velikimi zabavnimi orkestri jugoslovanskih radijskih postaj; 11.00 Blaž Arnič: Simfonija dela; 11.30 Za dom in žene; 11.45 Andaluzija v pesmi in plesu; 12.00 Slovenske narodne v priredbah Franceta Marolta in Riharda Orla; 12.30 Kmečka univerza — Ing. Bine Stritar: Katerih prvin našim tipom tal najbolj primanjkuje; 12.40 Johannes Brahms: Madžarski plesi; 13.15 Indonezijska zabavna glasba; 13.30 Pester spored opernih melodij; 14.20 Za otroke — (Manica Komanova pripoveduje); 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Le Van Hal pripoveduje; 16.00 Popoldanski koncert; 17.30 Zveneča godala; 18.00 Športni tednik; 18.30 Iz jugoslovanske zakladnice samospevov; 20.00 Matija Tomc: Trije stavki iz Aškerčeve «Stare pravde» (Zmaj — Pred cesarjem — Kronanje v Zagrebu), poje Akademski pevski zbor; 20.30 Radijska igra — Nakamora Sinkiči: Pojoča skrinjica; 21.10 Večer ob kaminu z orkestrom Cedric Dumont; 22.15 «Staro in novo».

TELEVIZIJA

17.30 Spored za otroke; 20.30 Poročila; 21.00 Glasovi in obrazi sreče.

KINO

Excelsior. 16.00: «Da, gospod general», S. Hayward, K. Douglas.
Fenice. 15.00: «Izziv v O.K. Corralu». Technicolor. K. Douglas, B. Lancaster.
Nazionale. 16.00: «Peklenski bes». Technicolor. Diana Dors, J. Farrow.
Supercinema. 15.30: «Fantazija». Walt Disney. Superscope. Technicolor.
Filodrammatico. 16.00: «El Alamein», Fausto Tozzi, R. Rory.
Grattacielo. 16.00: «Crne ovce», H. Buchkolz, K. Baal.
Arcobaleno. 16.00: «Sonce bo zopet vzšlo», T. Power, A. Gardner, Mel Ferrer.
Astra Rojan. 16.00: «Dnevi dvomov», E. Robinson, C. Pussell.
Capitol. 16.00: «Babica Sabella», Tina Pica, R. Salvatori, S. Koščina.
Cristallo. 16.00: «Krasna ljubezen», Gary Grant in Deborah Kerr.
Alabarda. 15.30: «Sanje v predalu», L. Massari, Enrico Pagani, C. Greco.
Aldebaran. 16.00: «Veliki lov», G. André in Fausto Tozzi.
Ariston. 16.00: «Odrske luči», Charles Chaplin.
Armonia. 15.00: «Zarja velikega dne», V. Mayo, R. Roman, R. Stack.
Aurora. 16.00: «Frankensteinova maska», P. Cushing.
Garibaldi. 16.30: «Žig sovraštva», J. Cotten.
Ideale. 16.00: «Newyorška zver», Yul Brynner, Scott Brady.
Impero. 16.00: «Angleži v Parizu», Alec Guiness, O. Versois.
Italia. 16.00: «Poročno kosilo», Bette Davis, E. Borgnine.
Moderno. 16.00: «Zarota nedolžnih», E. Gwenn, J. Forsythe.
San Marco. 16.00: «Kocissovo maščevanje», J. Hodiak, R. Stack.
Savona. 15.00: «Nepremagljivi», G. Cooper.
Viale. 16.00: «Gangster išče ženo», Jayne Mansfield, Edmond O'Brien.
Vitt. Veneto. 15.30: «Gervaise», M. Schell, F. Perier. Mladoletnim prepov.
Belvedere. 15.30: «Zate sem ubijal», J. Fontaine, B. Lancaster.
Marconi. 16.00: «Okno nasproti», B. Bardot, R. Pellegrin.
Massimo. 16.00: «Svet brez konca», Technic. H. Marlowe, N. Gates.
Novo cine. 16.00: «Dvoboj v gozdu», R. Widmark, C. Smith.
Odeon. 16.00: «Lahko noč, odvetnik», A. Sordi, Giulietta Masina.
Radio. 16.00: «Ko tolpa udari», S. Brady.
Secolo. 16.00: «Vroča kri», R. Mitchum.
Škedenj. 20.30: «Prihodnjo nedeljo», SNG.

«ŽEPNA KNJIŽICA» IN VOLITVE VOJAŠKE «MIS»

ZANIMIVE IN MANJ ZANIMIVE teme nemškega Bundeswehra

Trezne misli hamburškega lista «Die Welt» o vlogi, ki naj bi jo prevzela Nemčija, da bi svojo krivdo oprala

Poleg normalne pošte dobi v zadnjih dneh v svojem poštnem nabiralniku menda že vsaka nemška družina tudi sledečo reklamo: «Zepna knjižica o vojaških vprašanjih za leto 1957-58.» To je nekak poziv na naročnino «zelo važne in v današnjih dneh prepotrebne knjižice». Ker je knjižica ali skoraj bi rekli učbenik namenjen čim širši javnosti, je napisan tako, da je dostopen vsakomur, vsakemu državljanu Zvezne nemške republike, ne glede ali je že bil vojak, ali bo uniformo Bundeswehra šele oblekel. Naročnina stane 12 mark in format knjige je praktičen, je žepni format, tako da jo lahko nosimo v žepu in listamo lahko na poti v službo ali domov: v avtobusu, vlaku ali tramvaju. Kar se pa vsebine tiče, je to povsem strokovno delo, ker ga je sestavljalo 23 nemških aktivnih častnikov in 6 direktorjev oziroma svetovalcev nemškega vojnega ministrstva.

Čeprav je to branje za nekatere nemške kroge «zelo koristno in potrebno», ni za vse najbolj zanimivo, kajti Nemci Zapadne Nemčije v zadnjem času zelo radi prebirajo privlačne spomine častnikov in podčastnikov bivšega Wehrmachta, kjer avtorji v privlačni obliki opisujejo svoje dramatične doživljaje iz zadnje vojne, dogodke z vseh front, ki jih zares ni bilo malo. Da bi se pa nemška javnost začela zanimati tudi za sedanjo, novo nemško vojsko, je poveljstvo poskrbelo za sodobnejše privlačnosti:

Devetnajstletni sin generala Speidla je pred tednom pozira! pred fotoreporterji v trenutku, ko ga je pregledovala naborna komisija in nato novinarjem izjavil, da želi iti po isti poti, po kateri je hodil njegov oče, to se pravi, da hoče postati častnik Bundeswehra. In ta 19-letni dečko je bil predmet intervjujev in v Zapadni Nemčiji so bralci številnih večernih listov lahko občudovali njegovo fotografijo kar na prvih straneh. V kinematografih pa more nemška publika poleg slik svojih bivših nacističnih letalskih «junakov» videti sedaj tudi mladeniče nove nemške generacije, ki so se posvetili «plemenitemu poklicu» — vojski. V kinematografih morete videti med kratkimi predfilmi tudi filmček o mladem tankistu novega Bundeswehra, kjer sližite tudi pohvalno izjavo bodočega oficirja o življenju v vojašnicah. Sicer pa je bilo že večkrat javljeno, da se v Zapadni Nemčiji vojašnice grade po najnovejših načelih arhitekture in da nudijo svojim «gojencem» največje udobje.

Ker pa je vojašnica vendarle vojašnica, ji je treba dati tudi nekaj «sodobne» privlačnosti in jo «zbližati z zunanjim svetom». Zato se je tudi v vojašnice zanesla misel o zabavnem razpoloženju, misel o poživitvi togega «kasarniškega» življenja. In pred dnevi je bilo uradno sporočeno, da so za «miss Bundeswehra» izvolili neko 15-letno dekle iz Kempena. Svečanost je bila na velikem plesu, ki so ga priredili po letošnjih jesenskih zapadnonemških vojaških vajah. Sklep žirije je bil «povsem po naključju» objavljen vprav v istem mestecu, kjer so pred dvema mesecema sodili trem podčastnikom zaradi smrti 15 rekrutov v valovih reke Iller. Izvolitev «miss Bundeswehra» naj bi torej pomirila «žalujoče ostale». Bundeswehr ima torej svojo «miss» in to avtentično «miss», ki jo je vsem četam Bundeswehra potrdil sam uradni predstavnik nove nemške armade. Minister za obrambo Strauss pa je ob tem izdal celo uradno poročilo vsem enotam, v katerem «se veseli, da se med Bundeswehrom in civilnim prebivalstvom vzpostavljajo dobri stiki».

Ta vesela vest ministra sicer ni nayduševala uredništva mladinskega glasila evangelistične organizacije «Junge Stimme», toda to trenutno ni važno.

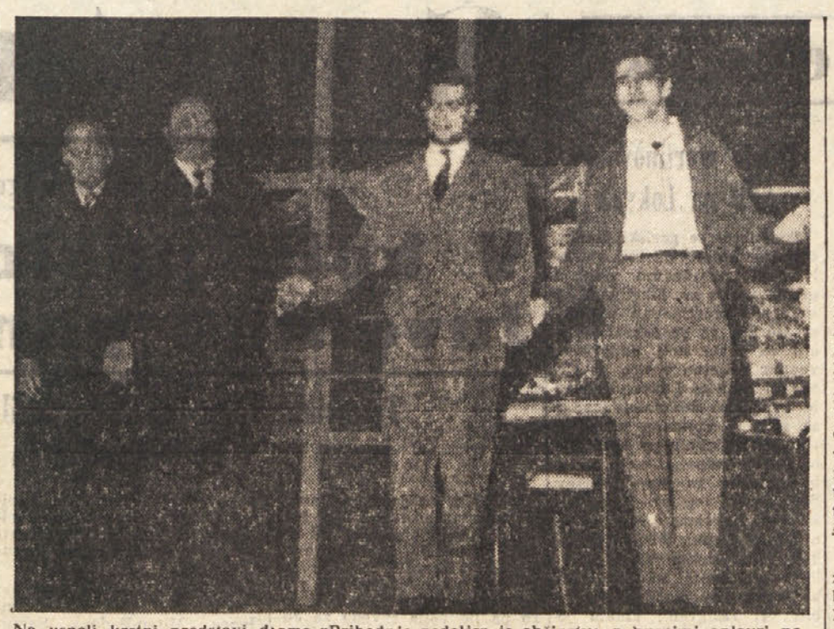
Druga plat vseh teh novih vojaških tem, ki se porajajo po «nadvse modernih vojašnicah in vojaških ustanovah» pa je bila objavljena bolj prikrito in brez komentarjev, kljub temu pa ni šla mimo neopažena. Odkar so Sovjeti začeli pošiljati svoje satelite, se je začelo v Zapadni Nemčiji ponovno postavljati vprašanje, ali naj se Bundeswehr prav tako oboroži z raketnim in atomskim orožjem, ali pa naj ostane pri klasičnem orožju. Razgovori, ki jih je nemški vojni minister Strauss imel z britanskim vojnim ministrom, so dali smernice britansko-nemškemu sodelovanju pri izpopolnjevanju raketnega orožja. Ti razgovori se bodo nadaljevali čez dobra dva tedna v Londonu, nemška javnost pa bo v tem času «prebavljala» zgodovino raketnega orožja, ki se je rodilo v Nemčiji in se pripravlja na to, da sv sedanji fazi Nemci ne morejo ostati izločeni iz procesa izpopolnjevanja tovrstnega orožja».

In vtem ko se nemška javnost postopoma pripravlja, da kot članica NATO dobi popolno svobodo za proizvodnjo raketnega in atomskega orožja, se v nemški javnosti javljajo tudi glasovi, ki svetujejo, naj bi se le ne prenaglili in raje o tem nekoliko bolj temeljito razmislili. Sicer je res, da sta nemška fizika Hahn in Strassmann ob koncu 1938 že «razbila atome» in da je nemška vojska že 1942 preizkušala rakete, ki jih je 1944 pošiljala nad London, toda kaj je vse to Nemčiji prineslo? In Nemci — vsaj oni bolj trezni — vedo, da je bila tudi atomska bomba dejansko namenjena njim in da jih je pred grozodejstvi Hirošime in Nagasakija rešila le kapitulacija, kajti če bi bili vztrajali le 3 mesece delj, bi mogel Hirošimo zamenjati Berlin, Nagasaki pa morda Hamburg ali kako drugo nemško mesto. — To mnenje je zaslediti pri mnogih Nemcih.

Nemški atomski strokovnjaki imajo ponovno visoko ceno. Toda to vzbuja neprikrito skepso, kajti niti Vzhod niti Zapad ne iščeta nemških strokovrjakov zato, ker je tem uspelo kot prvim «razbijati atome» in izdelovati rakete, pač pa zato, da bi jih «kot zadnje ostanke nemškega uma» uporabili v svoje namene, da bi jih pač «v sezoni razprodaje» prevzeli drug drugemu.

Križišče, na katerem se je Zapadna Nemčija znašla, je v vprašanju, ali se lahko poženo v atomsko tekmo v svetu ali ne. O tem je spregovoril važni hamburški dnevnik «Die Welt» v svojem uvodniku, kjer se sprašuje, kaj naj Zapadna Nemčija v tem odločilnem trenutku stori. Tekma za «poslednje orožje» in za vojaško premoč — piše «Die Welt» — je nesmisel, kati enkrat se vendarle mora priti do prepričanja, da je uporaba takega orožja nemogoča in bo haska. To sta uvidela tudi Hruščev in Eisenhower — pravi «Die Welt» — in zato puščata vrata odprta; prvi je za razgovore med Vzhodom in Zahodom, drugi pa za velik korak k miru. Nemci pa so premajhni in prešibki — piše «Die Welt» — da bi v tej velikanski igri dobili sebi ustrezno vlogo. Vprav zaradi tega priprava za atomsko in raketno oborožitev nujno navaja na to, da se Nemci spomnijo, da njihova krivica in odgovornost pred zgodovino z letom 1945 še ni bila izbrisana. Nemško ljudstvo — pravi list — še vedno premalo razmišlja o svoji krivdi in odgovornosti pred ostalimi narodi. Svojo vlogo — pravi «Die Welt» — bodo Nemci našli edino le v borbi za novega duha in novo moralo v svetu, ne pa v igri ali v smeri, ki bi jih znala privesti na kriva pota.

B. D.

Na uspeli krstni predstavi drame «Prihodnjo nedeljo» je občinstvo z burnimi aplavzi pozdravilo njenega avtorja prof Josipa Tavčarja, ki ga vidimo na sliki med režiserjem Jožetom Babičem in igralcem Miho Balohom.

LETNI OBRAČUN NJEGOVE DEJAVNOSTI

Društvo slovenskih srednješolcev

Z osvoboditvijo so se na Tržaškem na novo odprle slovenske šole ter s časom so se pričeli pojavljati razni problemi, ki so zahtevali svojo rešitev; pri naših srednješolcih pa se je od leta do leta stopnjevala težnja po svoji organizaciji, ki naj bi tudi znala braniti interese slovenskega dijaka ter bi bila hkrati tudi v resnici še dijaška; od članov pa do samega vodstva; taka organizacija bi seveda tudi okrepila slovensko manjšino nasploh.

Pred osmimi leti se je ta zamisel uresničila in tako je bila izpolnjena vrzel, ki je bila pri slovenski mladini na dijaškem področju. Manjša skupina pogumnejših srednješolcev, ki se ni bala začetnih težav, se je podala z vso vnemo na delo, da bi vendarle zamisel postala stvarnost, nakar se je rodilo «Društvo slovenskih srednješolcev». Njegovi ustanovitelji, ki so danes že v poklicu ali pa študirajo na univerzah, morejo biti ponosni na delo društva od njegove ustanovitve pa do danes. Lahko trdimo, da spada prav Društvo slovenskih srednješolcev nedvomno med najaktivnejša društva na Tržaškem na področju prosvete in športa. Dolžnost je torej vsega naprednega slovenskega življa v Trstu, kateremu je res pri srcu zdrava rast naše mladine, da da po svojih močeh svojo moralno in morda tudi materialno podporo delovanju tega društva, da bo tudi v bodoče njegovo delo čim aktivnejše na vseh področjih, ki zanimajo našo srednješolsko mladino. Take podpore morda do danes ni bilo mnogo, kar pa naj se v bodoče popravi — še posebno je bilo v preteklem letu občutiti pomanjkanje v društvu po kulturno-prosvetnih delavcih, ki naj bi od časa do časa le dali manjšo pomoč pri društvenem delu, bodisi na področju dramatike, folklore, glasbe, literature ali kje drugje; opaziti je tudi premalo zanimanja za delo naših srednješolcev od strani profesorjev.

Kljub raznim pomanjkljivostim, ki se pojavljajo tu pa tam (kot se to seveda dogaja pri vseh društvih), ostaja dejstvo, da je bilo društvo v preteklem letu aktivno. Na dramskem področju je DSS pred leti z uspehom večkrat uprizorilo Nušičevo veseloigro «Navadni človek» v režiji mladinca Adrijana Rustje. V marcu letos so v okviru DSS gostovali na stadionu «1. maj» tržaški akademiki, ki študirajo na ljubljanski univerzi; ob tej priliki so se predstavili našemu občinstvu z veseloigro «Osem oseb želi razumevanja», ki sta jo napisala Humbert Kalc in Adrijan Rustja. V jeseni pa so naši srednješolci še pred pričetkom šolskega pouka nekajkrat nastopili na stadionu «1. maj», v Trebčah in v Bovcu s Scheinpflugovo veseloigro «Med polnočjo in svitom» tudi v režiji tržaškega slušatelja na Akademiji za igralsko umetnost v Ljubljani, Adrijana Rustje.

Nekako že tradicionalni so postali vsakoletni društveni literarni večeri, na katerih imajo naši mladinci, ki se ukvarjajo z leposlovstvom, priložnost priti direktno v stik s poslušalcem. Nekateri, ki so se že uveljavili v literarni tekmi, pa so ustanovili, skupno z nekaterimi mladinci literati izven Društva slov. srednješolcev, novo mladinsko revijo «Jadro», ki je bila že dalj časa želja naše mladine nasploh in je danes postala stvarnost. Tudi pri tem je omeniti negativno zadržanje starejših, ki niso dali nobene večje podpore, z druge strani pa je znano, da izdajanje take revije terja mnogo stroškov in seveda brezplačno delo urednikov in tistih, ki v revijo prispevajo.

Letos je društvo povabilo na gostovanje nekatere vidnejše predstavnike slovenskih mlajših literatov, povečini sodelavcev osrednje mladinske literarne revije «Mlada pota» iz Ljubljane. Na tem literarnem večeru, ki se je vršil 16. februarja, so nastopili Vladimir Kavčič, Drago Grah, Humbert Pribac in Viktor Konjar. S temi mladinci so naši srednješolci imeli tudi širšo diskusijo, na kateri so si izmenjali misli in izkušnje ter se dogovorili za obojestransko sodelovanje na tem področju.

Tudi na področju folklore je društvo skušalo aktivizirazultatov pa na žalost ni prišti svoje člane, do otvarnih rešlo, ker je bilo med srednješolsko mladino za tovrstno prosvetno dejavnost premalo zanimanja; zato pa je društvo aktiviziralo svoje člane na športnem področju in sicer z lepimi uspehi. Prišlo je tudi do obiska pri koprskih dijakih, katerim so naši srednješolci vrnili obisk, ki so ga, na povabilo Tržačanov, prej napravili koprski in gorički srednješolci. Na izletu v Kopru je prišlo do srečanja v nogometu, odbojki, namiznem tenisu in šahu s tamkajšnjimi dijaki.

Glede športne dejavnosti je še omeniti, da so se pod okriljem društva vršile telovadne vaje po dvakrat tedensko na stadionu «1. maj». Pravilno je, da goji društvo tudi tovrstno telovadbo, ker dejstva in statistični podatki kažejo, da lahko prava telesna vzgoja odpravi pri mladem človeku razne fizične in telesne anomalije, mu znatno pomaga pri zdravi rasti ter mu tudi bistri um. Pri tistih športnikih, ki se ukvarjajo s koristnim športom, je še posebno razvit refleksni čut, ki pomaga človeku v nevarnosti in mu daje prisebnost. Seveda bi ta problem moral zanimati tudi šolske oblasti ter bi bilo treba najti zadovoljivo rešitev, ker sta dve uri telovadbe tedensko v zaprti šolski telovadnici za mladega človeka vse premalo ali nič. DSS je organiziralo v tovrstne namene tudi več izletov v bližnje kraje, nekaj članov pa je bilo na obiskih pri mladincih v Ljubljani, kjer so se seznanili z vprašanji tamkajšnje mladine ter imeli diskusijo z mladinskimi voditelji na Tehnični srednji šoli, nekaj članov pa je pred kratkim obiskalo Slovenijo, medtem ko so nekateri v času počitnic odpotovali v Švico.

Med drugim delovanjem društva je omeniti nekaj predavanj, na katera so povabili prof. Josipa Tavčarja, Draga Pahorja in Maria Magajno.

Če primerjamo letošnje društveno delovanje s tistim v prejšnjih letih, je bilo sledn je morda nekaj manj razgibano, kar pa je treba pripisati pretežno preobremenjenosti s študijem; po drugi plati pa so člani le premalo aktivni in se večina ogiba društvenemu delu ter ostaja tako le manjša skupina, ki nosi breme društvene dejavnosti. Temu negativnemu stanju bi bilo treba nekako odpomoči. V celoti pa more, tudi kljub raznim pomanjkljivostim, ostati društvo za vzgled tudi drugim kulturno-prosvetnim društvom na Tržaškem. V DSS se mladi človek privadi samostojnosti mišljenja, kritičnemu duhu in čutu odgovornosti, vse skupaj pa ga pripravlja tudi na življenje.

MARIO BAN

Novi odbor Društva slovenskih srednješolcev.

NEKAJ SLIK IN DOMNEV OD SCHIAPARELLIJA DO DANES

Prvi turist se na planetu Marsu ne bo mogel pohvaliti z udobjem

Schiaparellijeva «morja» niso morja, «prekopi» pa so baje skupine otokov
Klima za naše pojme dokaj nevšečna, čeprav se zdi, da imajo tudi tam sneg in dež

Italijanski strokovnjak Giorgio Abetti pravi, da bo mozno priti na Mars, čim bo mozno priti na Luno. Pohod na Luno nam — po njegovem mnenju — ne bo mogel prinesti kdo ve kakšnih presenečenj, kajti s sedanjimi mogočnimi teleskopi že vemo ali vsaj menimo, da vemo ze marsikaj o Luni. Prav tako nam ne bo mogel nuditi izrednih presenečenj pohod na Mars. Vse kaj drugega bi bilo, če bi mogli na Merkur, kamor pa človeku ni dano priti, ker je preveč blizu Sonca in tako obžarjen od Sonca, da se mu ne bomo mogli nikoli približati. Za Jupitra in Saturna pa meni, da sta tako oddaljena od Zemlje, da bi tudi z mnogo hitrejšimi sredstvi kot jih predvidevamo, ne mogli tako kmalu do njih. Poleg tega sta ta dva planeta v tekočem in plinastem stanju in zaradi velike oddaljenosti od Sonca vlada tam temperatura izpod —150 stopinj Celzija.

Največje zanimanje vsekakor vlada za Mars, ker se zdi bolj podoben Zemlji in ker je — za Luno seveda — najbližji. Z brzino 40.000 km na uro se lahko ločimo od gravitacijske sile Zemlje in z raketo, ki bi imela toliksno brzino, ne bi mogli priti na Mars že v približno dveh mesecih. Čeprav je res, da je vmes se veliko ovir in da bo tehnika morala napraviti še velike korake in da bodo strokovnjaki morali še krepko zavihati rokave, je vendarle že danes dano predvidevati, da si bo človek v razmeroma ne tako dolgem času mogel privoščiti tudi izlet na Mars.

Samo ob sebi se postavlja vprašanje, zakaj vzbuja Mars tolikšno zanimanje in to ne le med astronomi, ampak tudi v širših plasteh. Prvi, ki se je začel z Marsom temeljiteje ukvarjati in ki je o njem dal prve in kolikor toliko še vedno veljavne podatke, je bil italijanski astronom Giovanni Schiaparelli iz Brere. Čeprav je imel na razpolago le skromen teleskop, je že pred 80 leti dokaj natančno opisal in orisal marsikatero podrobnost Marsa. Posameznim predelom, goram in morjem je dal ustrezna imena, ki so obveljala vse do danes, ker so iste podrobnosti, ista obeležja planeta potrdili tudi poznejši astronomi. Žal pa so obeležja marsikoga zavedla v zmoto, ker so se v vzporednem opazovanju in proučevanju Lune jemala kot povsem ugotovljena. In ta obeležja so dejansko privedla do fantastičnih hipotez, pa čeprav je že sam Schiaparelli previdno opozoril, da imena «morij», ki jih je nadel plavozelenkastim področjem na planetu, imena «ozemelj», ki jih je nadel rumenkastooranžnim področjem, ter imena «prekopov», s katerimi je označil temne podolgovate črte, nujno ne pomenijo že dejanskega obstoja morij, ozemelj in prekopov.

Če pa astronom ni le astronom, ampak nosi v sebi tudi nekaj umetniške fantazije, bo s pomočjo mogočnih teleskopov mogel dati popolnejšo sliko o podrobnstih, ki jih vidi skozi svojo mogočno lečo. Glede tega nam nudi najboljši zgleden primer francoski astronom Antoniadi, ki je napravil karto planeta Marsa, ki je mnogo popolnejša od Schiaparellijeve preveč geometrične risbe. Iz Antoniadijeve karte Marsa vidimo številne, morda prešteviine podrobnosti Marsove površine. Toda če to karto primerjamo s fotografijami Marsa, se sliki precej ujemata, pa čeprav je tudi res, da fotografij ne moremo tako povečati, da bi v razmerju ustrezale Antoniadijevim risbam.

Iz tega pa se da priti do zaključka, da že prej omenjena «morja» niso morja, pač pa bi mogla biti celine; nadalje so te celine številnejše kot celine na Zemlji, predvsem v južnih predelih Marsa. Spremembe barv, ki jih opažajo na Marsu, so v razmerju z letnimi časi večasih nekoliko bolj zgodnje, večasih bolj pozne. Prav tako so v odnosu z Marsovim 678 dni trajajočim letom tiste spremembe v barvah na «morjih», ki so sicer kopna, kratke. Vsekakor pa je res, da gre Mars v svojih 678 dneh, kolikor potrebuje na svoji poti okoli Sonca, skozi 4 letne čase. «Mala Sirta» in tako imenovano «Temno morje» ter področje «Sirena», ki imajo pozimi sivo-plavkasto ali zelenkasto barvo, postanejo poleti rjavi. Če tem opazovanjem dodamo še fotografske posnetke istih predelov, smemo misliti, da te spremembe ustrezajo spremembam neke vegetacije. V to nas prepričuje tudi sledeče: Polarni področji na Marsu sta v nekem smislu podobni zemeljski Arktiki in Antarktiki, le da poleti ti področji izgineta, iz česar se da sklepati, da sta pozimi prekriti z ledom ali snegom, ki se v poletnih mesecih raztopi, pa čeprav bi ne šlo za naš led, pač pa za neko topljivo in hlapljivo snov, ki se v po mladanski toploti stopi in izhlapi v planetovo atmosfero in ki se nato jeseni ob ohladitvi temperature ponovno zgosti in nakopiči v obliki snega ali ledu. To hipotezo potrjujejo tudi beli madeži, ki jih opazujemo na Marsu ob sončnem vzhodu in ki nato izginjajo, čim je sonce visoko. Gre torej verjetno za podobne padavine (dež, sneg), kakršne imamo na Zemlji pri nizkih temperaturah.

Obsežna rumenooranžna področja pa, ki skoraj nikoli ne menjajo barve, bi znala biti puščave. Lanskega septembra smo glede tega imeli posebno zanimivost, ko so se ta področja močno razširila, čemur naj bi bile krive nevihte, ki so puščavski pesek dvignile s tal in ga zanesle v atmosfero. Na Marsu vidimo od časa do časa tudi oblake, kar pomeni, da ima Mars atmosfero.

Kaj pa so že omenjeni «prekopi»? Ko so pred približno pol stoletjem začeli opazovati vsemirje z velikim teleskopom čikaškega vseučilišča, so bili astronomi zelo radovedni, kaj bodo z njim na Marsu videli. Neki slavni ameriški astronom, ki je prvi skozenj pogledal, je rekel: «Ta teleskop je preveč mogočen, da bi lahko videl prekope!» In to je bilo tudi res in mnogi so mnenja, da so ti kanali dejansko le v kolikor toliko ravni črti zbrani otoki, ki od časa do časa spreminjajo barvo.

Iz tega, kar smo navedli, bo prvo potovanje na Mars zelo zanimivo. Vendar se bo prvemu «turistu» to zanimanje ohladilo, če zve, da je tamkajšnja atmosfera zelo redka, približno taka, kot jo imamo na Zemlji v višini 18.000 metrov; da je vodika in kisika tam zelo malo, da se je kisik verjetno že skoncentriral v raznih oksidih na tleh, iz česar izhaja verjetno tudi rdečkasta barva planeta. Tudi sončna toplota je na Marsu za 40 odstotkov nižja od toplote, ki jo dobiva od Sonca Zemlja. Zrak ni le redek, ampak skrajno suh.

To so torej značilnosti Marsa, ki prav gotovo ni preveč gostoljuben, pa čeprav gostoljubnejši od Lune.

Novi odbor Društva slovenskih srednješolcev.

ODMEVI UMETNIKOVE MARIBORSKE RAZSTAVE

RUDOLF SAKSIDA

Rudolf Saksida: Iz skicirke.

Uspeh, ki so ga žela dela Rudolfa Saksida v Trstu in Gorici, je še vedno živ v spominu tistih, ki so imeli priliko videti njegove slike; za njegovo goriško razstavo sem imel priliko izraziti svojo vero v gotovo umetniško bodočnost tega slikarja, v vedno večja priznanja: prijetno presenečen sem pa ostal, ko sem imel srečo videti pred nekaj meseci na umetnikovem stanovanju njegova najnovejša dela.

To svojo vero mi potrjujejo danes odmevi odobravanj, s katerimi je bila pretekli mesec sprejeta v Mariboru vsebinsko bogata in uravnovešena razstava 22 Saksidovih olj, ki dokazujejo novo umetniško pot.

Branko Rudolf v mariborskem «Večeru», po krajšem uvodu, v katerem prikazuje glavne stopnje Saksidove umetniške poti, poudarja, da je «danes Saksidova smer še najbližja realizmu» ter podčrtava dela, ki se mu zdijo najznačilnejša, kot sledi:

«Očitno je, da je Saksida od svojih prejšnjih razvojnih stopenj 'podedoval' dognan čut za kompozicijo, še posebej za dekorativno razvrščanje ploskev in za harmonijo barvnih odtenkov. Vsa formalna sredstva pa mu služijo kot izrazila prav svojevrstnega doživljanja, ki je blizu surrealizmu v vsej sanjski ali budni simboliki. Ta je včasih mračna, celo grozljiva, ali pa vedra, humoristična, z zadihom ironije. Saksida ponekod ne govori samo o sanjah, temveč o nastanku prividov pod vekami. Če se sklanja sončnica nad spečim dekletom, čutimo, da se ji velika cvetica spremenjena prikazuje v sanjah in da se v privid nekoliko tesnobno meša občutek prostora s cerkvico na oddaljenem griču. Ob slikah, kakor je «Mrtva ptica», pomislimo na nekdanjo, v stvarnosti zasanjano slikanje Saksida. V drži otrok je nekaj nerazumljivo žalostnega, nekaj, kar je težko umljivo.

Formalno prav zanimivi so Saksidovi akti (Oaza), ki spominjajo na kubistično razumljeno lepoto geometričnih oblik, pa vendar izražajo nekaj, kar je lastno prav njemu, preprosto, razumljivo in docela naravno. Zelo originalna je mračna simbolika ležeče figure, nad katero letajo preprosti papirnati otroški zrakoplovi, grozljiv simbol za nekaj, kar je bilo trdno, močno, dognano in strahotno učinkovito. Prozorna je simbolika «Mačka», ena najmočnejših slik na razstavi. Velik maček, stiliziran v gmoto, podobno gori, drži med šapami ujeto ptico z izrazom neusmiljene nujnosti, ki ne uničuje samo ptic. Leteče — kakor plavajoče — ptice ali figure brez rok in nog narahlo spominjajo na simbolično govorico Franceta Miheliča.

Ne samo v posameznih domislicah in njihovem formalnem pomenu, Saksika je originalen vsestransko. Zdi se, da je našel svojo posebno izrazno pot, ki je prav tako intimno lastna samo njemu, čeprav ta pot ni enako vidna v vseh razstavljenih delih.

Kdor je proučeval Saksidovo življenjsko in umetniško pot, bo morda tudi na tej razstavi videl še precej tega, kar pripada bolj hotenju in iskanju, kakor pa dognanosti dokončnih oblik. Nihče pa ne bo mogel Saksidi odreči močnih čustvenih in umskih kvalitet, združenih z velikim formalnim znanjem vsega tega, kar je pogoj za razvoj naprej in kvišku.»

Besedam mariborskega kritika bi radi tudi mi dodali svoje čestitke in izraze hvaležnosti za čast, ki jo Saksidovi uspehi doprinašajo našemu mestu, v katerem se je rodil; želo radi bi tudi v bližnji prihodnosti obvestili naše bralce o novi mojstrovi razstavi, in to pot tu, v zamejstvu, Gorici ali Trstu.

o. c.

«NAJKATASTROFALNEJŠI PREMIER»

Malcolm Muggeridge, bivši direktor londonskega humorističnega lista «Punch», znani komentator, ki je nedavno ostro kritiziral britanski dvor, se je pojavil na ameriški televiziji. Ob tej priliki je dal nekatere zanimive karakterizacije vidnejših britanskih in ameriških državnikov.

Churchill: «Ko so Nemci grozili, da se izkrcajo v Anglij, je on tedaj izvršil misijo, ki po veličini nima primere v britanski zgodovini. Brez njega bi mi bili verjetno propadli. Zaradi tega ga bom slavil, dokler bo živ... Vendar pa je bil strahotno nesposoben politik. Ostal je predolgo na oblasti, namesto da bi se umaknil v privatno življenje. Njegova povojna vlada je bila katastrofa.»

Eden: «Najkatastrofalnejši premier naše zgodovine, ne izvzemši niti lorda Northa.»

Mac Millan: «Zelo zanimiv človek, ki je prišel prekasno na najvišji položaj, kot se to politikom pogosto dogaja.»

Eisenhower: «Izvršil je odlično delo za časa vojne, ne kot vojak, ampak kot koordinator, ko je bil potreben dober koordinator. Kot Mac Millan je tudi on prišel na oblast prekasno. Ne verujem, da ima stik s strašnim časom, ki v njem živimo.»

Dulles: «Menim, da ga narava ni obdarila z lastnostjo, da bi se mogel postaviti po robu sedanjemu položaju. V njem vidim človeka, ki je sicer iskren in pošten, a nekoliko omejen.»

Gripa in Vatikan

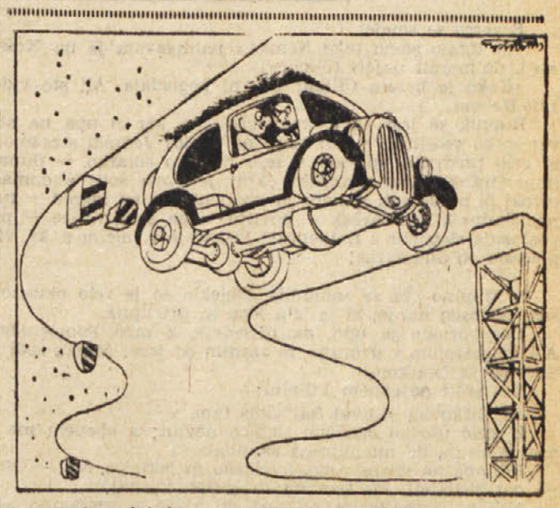
V zvezi z epidemijo azijske gripe so previdni tudi v Vatikanu. Do nje ni indiferenten niti sam papež Pij XII. Listi poročajo, da si morajo prelati, ki obiskujejo papeža, pred obiskom razkužiti roke. Po vsaki avdienci si tudi papež razkuži roke. Razen tega se je papež po nasvetu zdravnika dal tudi cepiti proti gripi. (Cepivo proti gripi je vendarle bolj sigurno od molitve in blagoslova).

Pomembna anketa

Ameriški list «New York Herald Tribune» in ustanova «International Research Association» sta izvršila anketo v 28 deželah, izvzemši ZDA, pri kateri je 10.000 ljudi odgovarjalo na vprašanja, med katerimi je bilo prvo in najvažnejše naslednje: *«Odobravate ali ne, da so ameriške čete na ozemlju vaše države?»*

Na to vprašanje so pritrdilno odgovorili le v Veliki Britaniji in Nizozemski (53, oziroma 52 odstotkov). V Zapadni Nemčiji odobrava to le 46 odst. anketiranih, na Japonskem je za prisotnost ameriških čet le 18 odst., v Franciji 22 odst., v Belgiji 27 odst., v Italiji pa 33 odst.

V Zapadni Nemčiji so to dejstvo odobravali povečini starejši ljudje, pretežna večina mladine pod 25 leti pa je proti Američanom. Pri tem je zanimivo še naslednje. Anketa je ugotovila, da so Nemci «z višjo izobrazbo» za to, da Američani ostanejo v deželi, medtem ko so prav taki Japonci nasprotno za to, da se oni čimprej povsem umaknejo iz dežele.

— *In sedaj, katero predstavo naj vključim?*

Goriško-beneški dnevnik

V VIDMU

Sestanek predstavnikov trgovinskih zbornic

V finančnem in ekonomskem pogledu naj bo naša dežela podobno Siciliji

V Vidmu se je prejšnji teden sestala «deželna» trgovinska zbornica, v kateri so predstavniki treh trgovinskih zbornic: Trsta, Gorice in Vidma. Glavni namen sestanka je bila proučitev ustanovitve bodoče avtonomne dežel Furlanije — Julijske krajine ter njenih finančnih vprašanj. Goriško pokrajino so predstavljali inž. Caccese, Attems, dr. Candutti in kav. Bramo. Najprej so prebrali zapisnik zadnje seje, ki je bila 11. maja v Trstu, potem pa so izrazili mnenje, naj bi bila v ekonomsko-finančnem pogledu dežela Furlanija — Julijska krajina podobna Siciliji. Da bi to vprašanje čimbolj proučili, so sestavili delegacijo, ki bo obiskala Zgornje Poadižje in Sicilijo.

Govorili so dalje o dohodkih, o stroških, ki jih bo morala plačevati dežela, in o vseh posegih države, ki so predvideni z zakonom in ki ostanejo v njeno breme. Dežela ne bo prispevala ustanovam, da bodo uravnovesile svoje obračune, kakor tudi ne bo prevzela finančnih bremen, ki izhajajo iz izvajanja londonske Spomenice o soglasju in ki pripadajo edinole državi.

Komisija trgovinskih zbornic je sklenila, naj posebna komisija prouči že pripravljene zakonske osnutke v pričakovanju osnutka statuta, ki ga pripravlja tržaška pokrajina. Tudi prihodnji sestanek bo posvečen izključno tehnično-ekonomski plati bodoče dežele.

—«»—

Večina kavarnarjev namerava odpustiti naročnino na TV

Včeraj popoldne so se goriški kavarnarji in baristi sestali na sedežu Zveze trgovcev na Korzu zaradi pritiska notranjega ministrstva v zvezi s televizijskimi oddajami. Večina prisotnih je sklenila odpovedati naročnino za televizijske sprejemnike v skladu s stališčem vsedržavne zveze trgovcev. Nekateri baristi in kavarnarji pa kljub odločitvi ne bodo odpovedali naročnino.

—«»—

V Rablju stavkovno gibanje po izmenah

Ravnateljstvo rudnika hotelo preprečiti vstop v rudnik

Včeraj ob 12.45 so se pred ravnateljstvom rabeljskega rudnika zbrali vsi rudarji, ker se je pričakoval s strani ravnateljstva odpor proti rudarjem prve zunanje izmene, ki bi morala stopiti ob 13. uri na delo. Sindikalne organizacije so namreč sklenile nadaljevati stavkovno gibanje po zaporednih kratkotrajnih stavkah: včeraj so rudarji stavkali le dopoldne, za popoldne pa so sklenili nadaljevati z delom.

V dopoldanskih urah pa je ravnateljstvo nalepilo lepak, v katerem je opozorilo rudarje, da jim vstop v rudnik ne bo dovoljen. To postopanje ravnateljstva, ki noče sprejeti niti ene izmed delavskih zahtev, je upravičeno razburilo prizadete, ki so se zaradi tega opoldne zbrali v velikem številu pred sedežem pripravljeni, da preprečijo uresničitev ravnateljevih pretenj. Toda ob 13. uri so rudarji prve izmene nemoteno stopili v rudnik in delali do 22. ure, ko se je pričela stavka druge izmene, ki je trajala do 6. ure zjutraj.

S seje občinskega sveta v Števerjanu

Hišnim lastnikom, ki so si elektriko napeljali na svoje stroške, naj se stroški povrnejo

V soboto zvečer je bila seja števerjanskega občinskega sveta, ki je bila v pretežni meri posvečena upravnim vprašanjem. Odobrili so podaljšanje pogodbe s podjetjem Bozzini-Gionchetti iz Gorice, da bo še vnaprej pobiralo trošarino. Pomenili so se tudi o upokojitvi občinskega uslužbenca ter s tem v zvezi pregledali zakone, na podlagi katerih je to mogoče doseči.

Pri slučajnosti je predstavnik Liste občinske enotnosti tov. Ciril Klanjšček pripomnil, da nekateri vaščani, ki so si sami napeljali elektriko v hiše, zahtevajo, naj jim občinska uprava iz nakazila, ki ga bo prejela od države za elektrifikacijo občine, povrne stroške, ki so jih imeli z napeljavo. Država je namreč odobrila nakazilo za načrt na podlagi proračuna, ki je bil izdelan, ko hišni lastniki še niso napeljali elektrike. Zaradi tega ne bi bilo pravično, če bi si nekateri kmetje napeljali elektriko na svoje stroške, ki so čakali, pa bo napeljala občina na stroške države.

Precej časa so zamudili z vprašanjem posipanja občinskih poti z gramozom.

—«»—

Uspelo predavanje F. Benedetiča o ruskih pesnikih

V prostorih akademsko-srednješolskega kluba «Simon Gregorčič» je bilo v soboto zvečer predavanje o ruskih pesnikih XX. stoletja, ki ga je pripravil za goriške Slovence akademik Filibert Benedetič. Zanimivega predavanja o stari ruski inteligenci in o oktobrskih poetih se je udeležilo lepo število poslušalcev, posebno pa srednješolske mladine, ki je tako lahko bolje spoznala življenjsko pot in vlogo, ki so jo odigrali v času revolucije trije veliki ruski pesniki: Jesenin, Blok in Majakovski.

Predavatelj je prikazal in obrazložil pojav dekadentizma, simbolizma in vseh drugih «izmov» v Sovjetski zvezi vse do futurizma, iz šole katerega so izšli tudi pesniki, katerim je F. Beneditič posvetil svoje predavanje. V letih, ki so nastale velikanske spremembe v Rusiji, ki so imele predvsem ekonomsko-političen karakter so vzniknili tudi trije veliki možje in čeprav sta Jesenin in Majakovski tragično končala svojo življenjsko pot, vendar njuna vloga in delež kakor tudi delež Bloka v ruski in tudi sovjetski poeziji ne bo nikdar zbledel. Vsak po svoje si bili pesniki, ki so ustvarjali za človeka in skušali tudi po svoji moči doprinesti k ustvarjanju nove družbe.

—«»—

ZBOROVANJA PRED CRDA

FIOM za nadaljevanje mezdnega gibanja

Konec prejšnjega tedna je pokrajinski tajnik Delavske zbornice Fulvio Bergamas govoril na zborovanju FIOM pred tržiško ladjedelnico. Izrekel se je za nadaljevanje borbe kovinarjev CRDA za mezdne izboljšave ter v skladu s tem stališčem pozval obe sindikalni organizaciji, naj vprašanje proučita. Kakor je znano, sta CISL in UIL prekinili mezdno gibanje, ki ga nameravata nadaljevati šele po volitvah notranje komisije, ki bodo 15. novembra.

FIOM je včeraj organizirala pred ladjedelnico volilno zborovanje, na katerem je pojasnila osnovna načela svojega delovanja.

—«»—

OB OBLETNICI OKTOBRSKE REVOLUCIJE

Trije uspeli koncerti Akademskega okteta

Prejšnji teden je na Primorskem gostoval Akademski oktet iz Ljubljane. Nastopal je po raznih krajih ob priliki obletnice oktobrske revolucije. V petek so ga poslušali v solkanski kinematografski dvorani, v soboto v Anhovem, v nedeljo pa v Kanalu. Pel je jugoslovanske partizanske, narodne in umetne pesmi. Za njegov koncert je vladalo veliko zanimanje.

Oktet je bil ustanovljen šele pred pičlim letom in si je med tem časom pridobil med slovensko javnostjo že zelo velik sloves.

—«»—

Osebna izkaznica kot potni list

V skladu z resolucijo sveta OECE je ministrstvo za notranje zadeve izdalo ukrep, ki je bil te dni objavljen v Uradnem listu, s katerim bo za potovanje v države Evropske gospodarske skupnosti zadostovala nova osebna izkaznica, ki bo imela na zadnji strani prostor za dovoljenje kvesture, za katero državo je veljavna. Na njej bo prostora za dvakratno podaljšanje.

Ta nova osebna izkaznica bo predstavljala potni list, namenjen za turistična potovanja. Izdalo jo bo županstvo. Predvidevajo, da bodo sedanje osebne izkaznice pričeli v kratkem zamenjavati, vendar bodo veljavne še do konca leta 1958.

—«»—

Prva nesreča v Luna Parku

Pri zabavi v Luna Parku v Ul. sv. Antona se je sinoči ob 19. uri ponesrečila 4-letna Graziela Luvisini iz Ul. Colombo 10. Neki deček jo je sunil, tako da je z glavo udarila ob desko in si povzročila globoko rano na desni strani čela. Če ne bodo nastale komplikacije bo ozdravela v 10 dneh.

—«»—

Motociklist ga je prevrnil in nadaljeval vožnjo

V nedeljo okoli 17.30 sta se 60-letni Franc Močilnik, rojen v Dolenjem in sedaj stanujoč v Ul. Calvario 26 v Podgori in Josip Grudina iz Škrljevega, vračala peš iz Gorice proti domu. Ko sta bila kakšnih 500 metrov proč od križišča na Majnici, se je v Močilnika od zadaj zaletel neki motociklist na vespi in ga prevrnil. Motociklist je pri trčenju uspel obdržati ravnotežje in nadaljeval vožnjo, ne da bi ponesrečencu priskočil na pomoč. Čeprav je Močilnika precej bolela noga in glava, je ob podpori svojega znanca s težavo vendarle prišel domov. Ker mu bolečine čez noč niso pojenjale, so svojci včeraj poklicali rešilni avtomobil Zelenega križa, ki ga je pripeljal v bolnišnico Brigata Pavia. Ugotovili so mu poškodbe na lobanji, po glavi in po desni nogi. Če ne bodo nastale komplikacije, bo ozdravel v 8 dneh.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Veselo martinovanje SPD na Lokvah

Tudi letos se goriški planinci niso hoteli odreči vsakoletnemu prijetnemu običaju proslavljanja sv. Martina. Ker so doslej martinovali v bližini Gorice, so se tokrat odločili za malo bolj oddaljeno, vendar prijetno vasico na Trnovski planoti Lokve. Čeprav je v nedeljo deževalo, vendar se slabega vremena nihče ni ustrašil in kmalu po kosilu je iz Gorice odpeljal poln avtobus članov in simpatizerjev SPD skozi blok pri Rdeči hiši proti Lokvam; večinoma so bili to Podgorci, toda ni manjkalo tudi Goričanov! Za veselo razpoloženje ni bilo treba iskati pripomočkov, saj so bili vsi razigrani; kmalu je zadonela tudi pesem in oglasili so se zvoki harmonike pridnega harmonikarja.

Popoldan je na Lokvah v prijetni domači gostilni skoraj prehitro minil. Društvo je poskrbelo za program in tako se je najprej začela tombola, h kateri so veseli planinci privabili tudi domačine. Nagrad je bilo nič koliko, od steklenic dobrega vermuta, pa do izbranih keksov. Nato je sledila prava lovska večerja z okusnim srnjakom in ajdovo polento. Med plesom in petjem pa so veselo družbo razveselili s svojim nastopom trije člani društva: Ivan Bregant, Ivan Delpin in Corrado Hvala, ki so izvedli dva komična skeča, v katerih niso manjkale niti opazke na najnovejša dogajanja na svetu in nad njim. Pesem je vžgala drugo pesem in tako je trajalo ves večer vse do devete ure, ko se je martinovanje zaključilo in so se morali veseli goriški planinci posloviti od prijaznih gostiteljev.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Villa San Giusto, Korzo Italia 102, tel. 31-52.

— KINO —

CORSO. 16.30: «Crne ovčice», Horst Buchholz in Carin Baal.

VERDI. 16.30: «Rikiki... ubežnik», revija, film: «Kurtizana iz Babilona», zadnja ob 21.30.

VITTORIA. 17.00: «Nož na grlu», J. Chevrier in M. Robinson, v cinemascopu in v barvah.

CENTRALE. 17.00: «Ni več prostora za zverine», v panoramskem sistemu in v barvah.

MODERNO. 17.00: «Operacija brzostrelka», S. Barclay in M. Berti.

Športni dnevnik

Italijansko nogometno prvenstvo

V kolu preloženih tekem Juventus ponovno zmagal

Triestina zamudila lepo priložnost za samostojno vodstvo

Belloni odsoten za daljšo dobo?

10. kolu italijanskega nogometnega prvenstva A lige vreme ni bilo naklonjeno. Od devetih tekem jih je bilo kar 6 odloženih zaradi neuporabnosti igrišč, zaradi česar je trenutna lestvica le provizorična. To pa ne velja seveda za Juventus, katerega tudi dež ni mogel zaustaviti na njegovem zmagovitem pohodu proti končni zmagi. Njegova žrtev je bil tokrat rimski Lazio. Rezultat 3:1 povsem odgovarja poteku igre in kvalitetnemu razmerju na igrišču. Juventus je zaigral v stilu prvaka. Najboljši je bil v napadu, kjer sta Charles in Sivori res prava umetnika, pa tudi v krilski vrsti in v obrambi je povsem zadovoljil.

Juventusov trenutni naskok pred drugoplasirano Fiorentino znaša 3 točke, pred tretjeplasiranim Napolijem in četrtoplasirano Romo pa 4 točke, toda Napoli ima odigrano eno tekmo manj. Fiorentina je tokrat premagala na svojem terenu Torino s tesnim rezultatom 2:1. Tekma je bila kljub težkemu terenu zelo lepa in obojestransko odprta. V polju je bila Fiorentina sicer boljši nasprotnik, toda Torinova obramba je delovala skoraj brezhibno in bi prav gotovo obdržala tudi neodločen rezultat, da ni 8' pred koncem igre zagrešila 11-metrovko, katero je specialist Cervato realiziral.

V preostalih dveh odigranih tekmah sta se v Rimu Roma in Udinese razšla z neodločenim rezultatom 3:3, v Ferrari pa je Bologna dosegla svojo drugo zmago z rezultatom 2:0 na škodo domačega Spala.

Rezultat na olimpijskem stadionu pravzaprav ni pravičen. Zmagati bi morala Udinese, ki je bila znatno boljša in ki je do sredine drugega polčasa tudi vodila s 3:1. Ker pa je po toliksnem vodstvu zaigrala prevzela iniciativo in končno prevzela iniciativo in končno s pomočjo sodnika v 40' po Nordahlu izenačila. Najboljši mož na igrišču je bil Lindskog od Udinese.

Zamenjava trenerja je Bologni očitno koristila, vendar bi ne bilo resno misliti, da gre njen uspeh že povsem v plus novega trenerja Sarosija. Mnogo bolj verjetno je, da je psihološki vpliv zamenjave omogočil uveljavljenje temeljite priprave, ki jo je mostvu dal Benčič z jugoslovansko šolo. Toda naj bo že tako ali drugače, Bologna je začela nabirati točke in se polagoma odmikati od dna in vključevati v sredino, kamor dejansko tudi spada.

Prekinjene so bile tekme: Alessandria-Napoli, Lanerossi-Genoa, Milan-Padova, Sampdoria-Inter in Verona-Atalanta. Zaradi priprav italijanske reprezentance bodo te tekme verjetno odigrali med tednom in sicer šele v decembru. Datume bo določila nogometna zveza na svojem prvem sestanku.

Tudi B ligi je nagajalo vreme, toda znatno manj, saj sta bili odloženi le dve tekmi in sicer med Leccom in Tarantom in med Novaro in Simmenthalom.

Čeprav je bilo 9. kolo izrecno naklonjeno Triestini, ta te prednosti ni znala izkoristiti in se sama brez spremstva usidrati na prvo mesto. Na svojem igrišču se je morala namreč zadovoljiti z remijem proti Messini, ki je veljala za dovolj lahkega nasprotnika. Delnega neuspeha tržaške enajstorice ne kaže opravičevati, čeprav je res, da je morala velik del tekme odigrati z 10 igralci, ker se je Belloniju povrnila poškodba zaradi katere je počival že tri tedne. Dejstvo je namreč, da bi lahko Triestina tudi z 10 igralci napravila več, če bi se njeni igralci dovolj potrudili. Toda igrali so brez volje in brez potrebne požrtvovalnosti, razen tega pa so mnogi imeli tudi izredno slab dan, kar velja predvsem za Milanija in Olivierija. Poznalo se je tudi, da je manjkal Mazzero, ki je edini med napadalci, ki zna igro kolikor toliko povezati.

Spričo neizraznega rezultata brez golov, je tudi kronika devetdesetih minut kaj klavrna in je ne kaže navajati.

Od konkurentov Triestine je še najbolje opravil Bari, ki je na svojem igrišču premagal Palermo z 2:1. Prato in Modena sta si razdelili točki in tudi Como ni mogel proti Cataniji izbojevati več kot eno samo točko.

A LIGA

*Alessandria-Napoli	—
*Fiorentina-Torino	2:1
*Juventus-Lazio	3:1
*Lanerossi-Genoa	—
Milan-Padova	—
*Roma-Udinese	3:3
*Sampdoria-Inter	—
Bologna-*Spal	2:0
*Verona-Atalanta	—

LESTVICA

Juventus	10	8	1	1	19	10	17
Fiorentina	10	6	2	2	19	10	14
Napoli	9	6	1	2	27	12	13
Roma	10	4	5	1	14	9	13
Alessandria	9	4	3	2	12	7	11
Padova	9	4	2	3	14	12	10
Lanerossi	9	4	2	3	11	7	10
Sampdoria	9	1	7	1	13	14	9
Verona	9	4	1	4	12	15	9
Inter	9	3	3	3	9	9	9
Lazio	10	3	2	5	17	25	8
Udinese	10	2	4	4	19	21	8
Bologna	10	2	4	4	12	16	8
Milan	9	1	5	3	12	10	7
Torino	10	2	3	5	11	15	7
Spal	10	2	3	5	8	17	7
Atalanta	9	1	4	4	6	15	6
Genoa	9	1	2	6	9	20	4

B LIGA

*Bari-Palermo	2:1
*Cagliari-Parma	2:0
*Catania-Como	0:0
*Lecco-Taranto	—
*Novara-Simmenthal	—
*Prato-Zenit Modena	2:2
*Sambenedett.-Marzotto	2:0
*Triestina-Messina	0:0
Brescia-*Venezia	2:1

LESTVICA

Triestina	9	5	2	2	18	8	12
Como	9	5	2	2	9	4	12
Bari	9	5	2	2	15	9	12
Prato	9	5	2	2	11	12	12
Zenit Mod.	9	3	5	1	14	12	11
Venezia	9	5	1	3	12	10	11
Taranto	8	4	2	2	8	4	10
Brescia	9	4	2	3	16	9	10
Messina	9	3	3	3	8	9	9
Sambened.	9	2	5	2	7	8	9
Palermo	9	2	4	3	8	8	8
Marzotto	9	4	0	5	13	14	8
Simmenthal	8	2	3	3	10	11	7
Novara	8	1	5	2	7	9	7
Cagliari	9	2	3	4	7	15	7
Catania	9	1	4	4	4	8	6
Lecco	8	0	4	4	2	9	4
Parma	9	1	1	7	5	15	3

Stolpec TOTOCALCIO: — 1 1, — — X, — 2 —, 1 — 1 —, — 2
Kvote: 7 točk — 64.500 lir.

Stolpec TOTIP: 1 X 2, 1; X 2; 2 1; 1 2; 2 1; 1 2
Kvote: 12 točk — 206.824 lir, 11 točk — 13.225 lir, 10 točk — 1.889 lir.

KOLESARSTVO

Coppijev program za Južno Ameriko

MILANO, 11. — Fausto Coppi je zapustil Milano in se vrnil v Novi Ligure. Pred odhodom je potrdil možnost povezave svojega imena z neko motociklistično hišo. Razen tega je Coppi objavil program za svojo turnejo v Južno Ameriko. 29. t. m. bo z letalom odpotoval iz Pariza. Prvič bo nastopil 2. dec. v Caracasu. Nato bo nastopil v Venezueli šestkrat, v Columbiji sedemkrat in končno v Mehiki in Argentini dvajsetkrat. Pogaja pa se še za nastope v Braziliji in v Čile. V Italijo se bo predvidoma vrnil konec februarja. Glede svoje aktivnosti za prihodnjo sezono, ki naj bi bila po njegovih lastnih izjavah zadnja v njegovi kolesarski karieri, je dejal, da se bo udeležil sardinjskega kolesarskega tedna, dirke Milano-Sanremo in dirke po Lombardiji. Če mu bo dopuščala kondicija in če bo v formi, se bo mogoče udeležil tudi dirke Pariz-Roubaix in pa dirke po Italiji.

TENIS

Italija - Francija za pokal šved. kralja

MILANO, 11. — Teniški dvoboj Italija - Francija za pokal švedskega kralja bo v Rimu 20., 21. in 22. t. m. Za Italijo bodo igrali: Jacobini, Maggi, Pietrangeli in Sirola. Za Francijo pa: Molinari, Pilet, Remy, četrti igralec pa bo določen kasneje.

DVIGANJE UTEŽI

Kono (ZDA) prvak v srednji kategoriji

Italijan Pignatti peti

TEHERAN, 11. — Amerikanec Tommy Kono je osvojil svetovno prvenstvo v srednji kategoriji dviganja uteži na prvenstvu v Teheranu in prekinil serijo treh zaporednih uspehov sovjetskih atletov. Kono je v treh načinih dvignil skupno 420 kg. Prav toliko je dvignil tudi Bogdanovski (SZ), ki pa je bil drugi zaradi večje telesne teže. Podrobni rezultat Kona (135 - 122,5 - 162,6), podrobni rezultat Bogdanovskega (132,5, 127,5, 160). Na tretje in četrto mesto sta se uvrstila Poljaka Jan Bochenek s 395 kg in Kristov Beck s 390 kg. Italijan Ermanno Pignatti je bil peti s 380 kg.

BOKS

Predlog za dvoboj Johansson - Cavicchi

STOCKHOLM, 11. — Prokurator evropskega prvaka težke kategorije Ingemarja Johanssona, Edwin Ahlquist, je potrdil, da italijanski organizator Renato Torri ponuja Johanssonu 64.000 kron (okrog 8 milijonov lir) za dvoboj z bivšim evropskim prvakom Cavicchijem.

—«»—

RIM, 11. — Razen tekme med Jugoslavijo in Romunijo za evropsko prvenstvo, obsega mednarodni program za ta teden še tekmo med Holandsko in Belgijo, ki bo v nedeljo 17. v Amsterdamu ter tekmo med Manchestrom in Dukio iz Prage za pokal evropskih prvakov, ki bo v sredo 13. t. m. v Manchestru. Povratna tekma bo 20. t. m. v Pragi.

V kvalifikacijski tekmi za svetovno prvenstvo

Jugoslavija-Grčija 4:1

Karakteristika jugoslovanske reprezentance: dober napad, slaba obramba - Pot v Stockholm vodi samo prek zmage nad Romunijo prihodnjo nedeljo v Beogradu

BEOGRAD, 11. — Včeraj je bilo na stadionu JLA v Beogradu nogometno srečanje med reprezentancama Jugoslavije in Grčije. Zmagalo je jugoslovansko moštvo z rezultatom 4:1 (2:1). Srečanju je prisostvovalo 40.000 gledalcev, vodil pa ga je italijanski sodnik Joni. Prihodnjo nedeljo bo jugoslovanska reprezentanca igrala še z Romunijo. Le v primeru zmage ji bo udeležba na svetovnem prvenstvu na Švedskem zagotovljena.

Trenutna lestvica:

Romunija	3	2	1	0	6:2	5
Jugoslavija	3	1	2	0	5:2	4
Grčija	4	0	1	3	2:9	1

Strelci: Vujič v 6., Krstić v 9., Mujič v 60., Petaković v 66. minuti za Jugoslavijo in Nestoridis v 22. minuti za Grčijo.

JUGOSLAVIJA: Beara; Belin, Crnkovič, Boškov, Spajić, Petakovič, Mujič, Milutinovič, Zebec, Pašić.

GRČIJA: Teodoritis, Rosidis, Angelopulos, Papulitis, Linosilatis, Kotridis, Stamatiadis, Pclihronijev, Nestoridis, Papazoblu, Panakis.

Relkokdaj je začela jugoslovanska reprezentanca tako dobro kot na včerajšnji tekmi. Jugoslovanski reprezentanti so bili dobro pripravljeni. Zato je bil tempo zelo oster. Že v tretji in četrti minuti so bili jugoslovanski napadalci dvakrat pred grškimi vrati. Prvič je Mujič slabo streljal z glavo, drugič pa je bil netočen Milutinovič.

V šesti minuti je prišla Jugoslavija v vodstvo. Mujič se je zvito ognil Kotridisu in s 16 metrov streljal polvisoko v desni kot grških vrat. Ker je bil strel nenaden, se je vratar prepozno vrgel in ni mogel ujeti žoge.

V deveti minuti je bila Jugoslavija spet v napadu. Krstič je dobil žogo 25 m daleč od grških vrat. Nepričakovano je streljal, žoga je zadela v desno prečko in se znašla v mreži. To je bilo že 2:0 za Jugoslavijo. Medtem ko je napad igral dobro, pa je obramba napravila vrsto napak. Spajič in Crnkovič sta si po nepotrebnem podajala žogo v precej kritičnem položaju. Grki so izkoristili slabo igro jugoslovanske obrambe in bili deset minut v premoči. V 22. minuti je Boškov dovolil srednjemu napadalcu gostov Nestoridisu, da je streljal s 16 m in žoga se je skotalila v mrežo.

Po tem golu so jugoslovanski reprezentanti začeli spet bolje in grški vratar je moral nekajkrat posredovati. V 36. minuti je Mujič prodrl po desni strani in podal žogo v grška vrata. Zebec je bil sam dva do tri metre pred gol črto, vendar pa je streljal tako nespretno, da je grški branilec odbil žogo v polje.

Drugi polčas se je začel z zaporednimi napadi Jugoslavije, posebno po levi strani. Pašić je nekajkrat z lahkoto preigral svojega branilca, vendar pa so bile žoge, ki jih je pošiljal v sredino, plen grških branilcev. Ko je v 50. minuti Boškov s 30 m silovito streljal na vrata, je vratar Teodoritis le s težavo izboksal žogo v kot. Grki so se branili zelo požrtvovalno in so v kazenskem prostoru uspešno razdirali napade jugoslovanskega moštva.

Pozneje je jugoslovanska reprezentanca začela igrati prek kril. V 60. minuti je Petakovič že šestič in sedmič centriral. Tokrat je dobil žogo Mujič in jo hladnokrvno poslal v nasprotnikovo mrežo. Vratar sploh ni skušal posredovati. Po tem golu je bilo na igrišču videti le še jugoslovansko moštvo. Grki so se povsem umaknili v obrambo, Jugoslovani pa so napadali in njihova uremoč je bila popolna.

V 66. minuti je Zebec podal žogo v sredino, kjer sta jo zgrešila dva grška branilca. Do nje je prišel Petakovič in dosegel četrti gol za Jugoslavijo.

V zadnjih desetih minutah je treba zabeležiti še nekoliko bliskovitih prodorov jugoslovanskega desnega krila Petakoviča, ki je bil najboljši igralec jug. reprezentance. Ta igralec je v 90. minuti ostro streljal. Vratar je žogo odbil. Petakovič je ponovno streljal, vendar pa je žoga odšla tik mimo prečke.

Zmaga Jugoslavije je služena. Lahko bi bila se višja. Zelo dobro je igral napad, ki je imel vrsto priložnosti za dosego golov. V polju so jugoslovanski igralci povsem prekašali svoje nasprotnike.

—«»—

Madžarska-Norveška 5:0

BUDIMPEŠTA, 11. — V kvalifikacijski tekmi za svetovno prvenstvo je Madžarska premagala Norveško s 5:0 (2:0) in si zagotovila nastop v finalu. Igra je bila zelo razburljiva in živahna, čeprav se je v glavnem razvijala pred norveškimi vrati. Srečanju je prisostvovalo 100.000 gledalcev.

Končna lestvica 3. evropske skupine:

Madžarska	4	3	0	1	4:30	6
Bolgarija	4	2	0	2	11:7	4
Norveška	4	1	0	3	3:15	2

ATLETIKA

Važič četrti v Budimpešti

BUDIMPEŠTA, 11. — V počastitev 40-letnice oktobrske revolucije je bil v Budimpešti ulični tek, na katerem je nastopilo 87 atletov in med njimi tudi trije Jugoslovani. V močni mednarodni konkurenci se je zelo dobro uveljavil Slovenec Važič, ki je prišel na cilj četrti. Rezultati:

1. Rozsavoelgy 8'53"2, 2. Szabo 8'56"6, 3. Varga 9'06"6 (vsi Madžari), 4. Važič (Jug.) 9'08".

Priprave za tekmo s S. Irsko

16 kandidatov v Milanu za trening reprezentance

Med sklicanimi ni Bonipertija

RIM, 11. Tajništvo FIGC je objavilo seznam kandidatov, sklicanih na četrti kolektivni trening italijanske nogometne reprezentance v okviru priprav za srečanje s Severno Irsko 4. dec. v Belfastu. Sklicani kandidati so:

Fiorentina: **Cervato, Chiappella, Gratton, Montuori, Segato;**

Inter: **Bernardin, Invernizzi, Vincenzi;**

Juventus: **Corradi, Ferrario, Nicolé;**

Milan: **Bean, Schiaffino;**
Napoli: **Bugatti;**
Roma: **Ghiggia, Panetti.**

Navedeni igralci morajo biti v torek 12. t. m. v hotelu Touring v Milanu. Naslednjega dne ob 14.30 bodo odigrali trening tekmo z angleškim moštvom I. lige «Luton Town».

* * *

PRAGA, 11. — Včeraj se je zaključilo nogometno prvenstvo Češkoslovaške. Prvak za l. 1957 je postal Spartak iz Prage s 30 točkami iz 22 tekem. Sledijo: Dukla (Praga) 29, Rdeča zvezda (Bratisiava), 26, Slovan (Bratislava) 26, itd.

Zaradi priprav reprezentance za svetovno prvenstvo 1958, bodo začetek prvenstva za leto 1958 anticipirali. Prvi dve koli bosta na vrsti že 17. in 24. t.m.

—«»—

Severni Irci in nedelje

LONDON, 11. — Če se bo Severna Irska kvalificirala za finale svetovnega nogometnega prvenstva, se bodo irski nogometni voditelji znašli v kaj čudnem položaju. Pravilnik severno-irske nogometne zveze prepoveduje svojim moštvom in tudi reprezentanci tako doma kot v inozemstvu igrati ob nedeljah. Ker pa bi v finalu morala igrati tudi ob nedeljah, bi morali spremeniti pravilnik ali pa bi se morala Severna Irska odpovedati finalu.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

LOJZ KRAIGHER

KONTROLOR ŠKROBAR

Roman

103.

Severca se smeje:

«Če imajo same take Nemke,» namigavala je na Košarko, «si bodo morali najeti tolmača!»

«Kako je bežala Cilika! Nič ni pogledala. Ali ste videli?» hiti Helena.

Rupnik se jezi na c. kr. orožništvo, ker si upa na schulvereinsko veselico. — Kaj bi se ne upalo? Jedrški stražmojster si celo predrzne, sprejeti v rejo nemško šolarko — dunajsko importiranko. Ves slovenski okraj je proti šoli; z domačimi otroki bi ne dosegli pravice javnosti niti za en razred — nadut nemškutarski žandarček — povrhu vsega še Kranjec — pa se poslužuje sleparije z najdenčki! Izzivanje v imenu c. kr. vlade, plačano od Südmarke!

S Filipino sva se zamudila. Oblekla se je zelo okusno. bil sem ponosen nanjo, ki je bila lepa in prikupna.

Dogovorjeno je bilo, da prisedeva k mizi Pomočničanov. A komaj stopim v dvorano, že zardim od jeze: Milika sedi med Severco in Bratkom!

Ves srdit posepnem Filipini:

«K Žižkovim sédiva! Saj vidiš tam...»

Z grdo psovko označim ljubico neviht; a obenem me prevzame strah, da mi napravi škandal.

Filipina mi stisne roko, hvaležno in bodreče, češ: — Nič se ne boj, prijatelj, jaz sem na vse pripravljena!

Milika jo prefiksira od nog do glave z nesramno zaničljivim smehljajem na preveč rdečih ustnicah. Da se je našminkala za ta večer, mi je še bolj sumljivo.

Družba naju sprejme zelo prijazno. Gospa Žižkova je sam sladkor. Jaz pa občudujem svojo ljubico, kako se imenitno kreta. Dostojanstveno, a hkrati skromno in priljudno. Slovenščina ji teče gladko; nekoliko neopiljena in preveč germanizmov polna, a to spregledaš. Sicer pa so dame med seboj naenkrat v mešanem, pol nemškem pol slovenskem klepetanju.

S Filipino sva vzbudila dovolj pozornosti. Ženin in nevesta! Kaj si mislite? — Arnošt — ženin! Nič nisem bil v zadregi. Odkrit je bil pogled, skoraj ponosen pri sprejemanju čestitk. Še na misel mi niso prišle zlobne šale in dovtipi, ki so jih vedno zbijali zaradi Filipine. Imel sem pač veljavo spričo bližajočih se volitev in svojih dveh glasov. Vrednost Filipine pa je bila naravnost velikanska, odkar so šepetali, da pridobi Slovencem nekaj pooblastil.

Na odru so zapeli pesem.

Pevskih zborov skoraj ni v teh krajih. Tudi jedrški — pod vodstvom Bratka — je skrajno malomaren. Petja pa je slišati dovolj. Ljudstvo si prepeva ob vsaki priliki, po gostilnicah odmevajo slovenske narodne celo iz nemčurskih grl; a umetnega petja ne goje. To je greh učiteljstva. Ali je nemarno? Ali si res ne upa?...

Filipina, oborožena z lornjeto, se ogleduje po navzočih. Zobje ji leskečejo v smehljaju, vejice ji trepetajo od notranjega vzhičenja. Pevovodja se vrne zmagoslavno z odra in sede na svoje mesto. Filipina se ozre pohvalno za njim. V tem trenutku se srečata pogleda: njen in Milikin. Zdrznem se in stisnem Filipinino roko pod mizo. Ona mi vrne stisk, a se ne obrne; junaško vzdrži dvoboj z nasprotnico.

Milika poseslјava zgornjo ustnico, srep je njen pogled, sovražnost bliska v njem.

Filika je mirna. Odločnost in ponos ji sije iz oči. Komaj da ji podrhtevajo prsti v moji dlani.

Milika je premagana... Jezno strese z glavo in se obrne zaničljivo k Bratku, ki je bled in ves razburjen opazoval skrivnostni boj. Na kratko mu pošepeče nekaj z omalovažujočo kretnjo; on se ji nasmehne, zeleno lice se mu v hipu pordeči, roko ji položi krog pleč na ramo. Ona zmakne komaj vidno, a se takoj premisli in se celo nasloni proti njemu.

Čudim se. Pogled se mi ujame s poštarjevim, ki mi prebrisano pomežikne. Skloni se čez mizo k mojemu ušesu:

«Bratko se je zaročil z Miliko!»

Prvi trenutek mi je nekam votlo v glavi... A hitro se zopet streznem, nasmejem se olajšano, samo nekam suho, in se nagnem k Filipini:

«Milika je zaročena z Bratkom!»

Ona plane presenečeno, da jo začudeno pogledam.

«Ali pride k Sv. Jedrti?»

«Ne vem!» in se obrnem zopet k poštarju. Nenadoma mi je jasno, zakaj se je bila prestrašila. Hudomušno mi zaigra pri srcu — skrivoma poškilim k Miliki, ki pa se ne briga zame in se bučno smeje z vsem svojim omizjem. Vroče mi zapolje v lica; v zadregi — ne vem, od kod zadrega? Ali sem upal, da bo Milika zijala vame kot zaljubljen teleban? Ali me je zaskelel zasmeh? — V zadregi nesem čašo k ustom.

Poštar meni:

«Ne verjamem. Naša učiteljica ne bo hotela menjati z Ambrozem; bržčas bo moral Bratko gor!»

Filipina se je bila zbala, da hoče Milika nalašč zaradi mene k Sv. Jedrti in da se samo zato igra z Bratkom. Zakon učitelja z učiteljico je mogoč samo, če sta oba na eni šoli. A kaj potem, ko bi hotela ona resignirati na službo? — Toje neverjetno. Oba sta revčka: on brez premoženja, ona bržkone brez dote. — Filipina si oddahne in si ogleda iznova zaročeni par.

Moj zanos je odnesel vrag. Prišel sem bil kot slavljenec. Pripeljal sem jim Filipino — pogoj za zmago v drugem volivnem razredu. Prvikrat je nastopila javno v slovenski družbi in izpričala svoj prestop iz tabora nasprotnikov. Povoda bi bilo dovolj, da proslave mojo zaročitev. A prav to sta mi osmešila Milika in Bratko. Da sta prišla tudi onadva kot zaročenca, to je izpodneslo moj nastop. Skoraj fizično sem čutil šviganje zabavljic okoli sebe.

Na odru so igrali nedolžno igrico. Igrali so jo slabo. Morda sem sodil prehudo zaradi lastne nezadovoljnosti. A zdelo se mi je, da je mladina sploh izgubila smisel za užitek, ki ga daje diletantstvo. Zblebetali so svoje vloge kakor neprijetne naloge in skoraj trudili so se pokazati, da izpolnjujejo dolžnost samo iz narodne požrtvovalnosti. Če igralec bagatelizira vlogo, ne smeši le pisatelja in igre, temveč tudi svojo lastno umetnost. Jedrški diletantje niso samo bagatelizirali vlog, zdelo se je celo, kakor da omalovažujejo sploh vso prireditev. Ali je to blaziranost, prenasičenost in okorelost? Na vsak način propad, ker višjih užitkov si v zameno še niso bili preskrbeli. — Bratko je bil šepetalec. Dovolil si je včasih šalo, da je kar sam zavpil na oder tekst namesto igralca, ki je potem samo neumno zazijal in vzbudil tako še večjo veselost v občinstvu.

Smeh se je razlegal v salvah, potem zopet sunkoma in prasketajoče, ko da bi puške pokale, zdaj tu, zdaj tam.

Siten sem bil. Čustvo krivde se mi je zopet vzbujalo kakor prej na potu s Severjem. Oči so mi nehote uhajale za Miliko, ne da bi jo poželel — vrag vedi! — Nekoliko sem se menda bal. Vedla se je popolnoma neovirano, ko da niti ne ve za naju; še zmenila se ni za naju. A kdo bi se zanesel, da ne trešči zdajci iz jasnega in ne zvihra nevihta?...

Ko je spored končan, prenesejo mize iz sredine k zidu in v prednjo sobo, da naredé prostor za plesalce.

Filipina pleše. Lepa je in srečna; a nepretrgoma v napetosti, ko da stalno opreza pred nekakšno nevarnostjo.

Tudi Milika pleše. Skoraj prevzetno se drži. Če priplava mimo mene, se ji glava vzdigne, nos namrdne, pogled je kdo ve kje — ko da mi hoče kazati, kako visoko se je dvignila nadme.

Sever pride k meni in se opraviči zaradi Milike. On ji je povedal, da je zmenjen z nama; ona pa se pač ni dala odgnati.

Dr. Žižek stopi k nama:

«Ali ste že slišali?» pravi tiho, z radostnimi očmi. «Kukowetz je bolan. Ničesar hudega mu ne želim; ampak pravijo, da je zelo bolan in da so Nemci že vsi zbegani, kaj bo z volitvami — v prvem razredu. Ko bi Kukowetz ne mogel na volišče, stojimo 5 : 5. Žreb odločuje. Verjetnost je prekleto velika, da dobimo vsaj enega ali dva odbornika! Če zmagamo tudi v drugem razredu in nam je sreča mila — je lahko Sv. Jedrt naša!»

«Vsak razred voli štiri odbornike?»

(Nadaljevanje sledi)